

VI. ULUSLARARASI İŞÇİ FİLMLERİ FESTİVALI

FESTİVAL GAZETESİ

14 YÖNETMEN

İŞÇİ SİNEMASI ve İŞÇİ FİLMLERİ FESTİVALI'NI DEĞERLENDİRDİ

BAHMAN GHOBADİ İLE
İRAN SİNEMASI ve DİRENİŞ ÜZERİNE

ORHAN GENCEBAY
SİNEMA SERÜVENİNİ ANLATTI

YILMAZ GÜNEY'İ
'ARKADAŞ'ÇA ANDIK

**DOĞAL
OLARAK**
DİRENEN
FİMLER

SEDAT YILMAZ'LA
PRESS VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ
ÜZERİNE SOHBET

HALEPÇE SON UMUT
FİLMİ İLK KEZ FESTİVALDE

DOĞAL OLARAK
DİRENİŞ

İşçi Filmleri Festivali, altıncı kez 'merhaba' diyor!

ÖNDER ÖZDEMİR

Geçenlerde festivalleri yakından takip eden bir dostum "Festival'in bu yıl kaçınılmaz olacak?" diye sordu. Ben de "altıncısı" diye yanıt verdiğimde çok şaşırıp ve "Bugüne kadar daha fazla sayıda festival yapıldığını zannediyordum" dedi. Aslında biraz düşününce ve beş yılın arşivine göz atınca dostumun neden böyle bir sonuca ulaştığını farkettilim.

Uluslararası İşçi Filmleri Festivali 1 Mayıs 2006'dan bugüne kadar 72 ayrı merkezde 72 kez açıldı. Herbiri birbirinden farklı renkler ve tonlar içeren İşçi Filmleri Festivali yerel ve ulusal basında ama özellikle de sanat, kültür ve sinema yayınlarında sürekli yer aldı. Dolayısı ile dikkatli bir festival izleyicisi tabii ki onlarca kez İşçi Filmleri Festivali'nin yapıldığını düşünecektir.

Bildiğimiz üzere festivalimiz her yıl 1 Mayıs'ta İstanbul, Ankara, İzmir'de eş zamanlı başlıyor. Yıllarına kadar 15 ilde, Kıbrıs'ta ve İngiltere'de gerçekleştiriliyor.

Her yıl sevgili Aydan Çelik'in çizimleri ile Karagöz ile Şarlo'nun eşlik ettiği afişlerimiz duvarları süslüyor. Bu yıl Karagöz ile Şarlo'ya tamamını temsilen HES mücadelesinde öne çıkan Anadolu kadını da katıldı.

İstanbul, Ankara ve İzmir'den sonra Mayıs ayında Anadolu gezisindeki ilk durak Artvin. HES mücadeleleri ile kendisini duyuran Artvin'de 5-9 Mayıs tarihlerinde Kemalpaşa, Hopa ve Arhavi'de aynı anda festival gerçekleştirilecek. Çay alım yerlerinde gösterimler yapılacak. Bursa'daki festival de işçi mücadelesi tarihinde önemli bir dönemeci ifade eden 15-16 Haziran tarihinde gerçekleştiriliyor. İşçi Filmleri Festivali, Eskişehir, Kocaeli, Samsun,

Diyarbakır, Antakya, Adana, Mersin, İskenderun, Niğde, Muğla, Antalya, Kocaeli ve Kıbrıs'taki dostlarıyla her biri kendine özgü renkleriyle buluşmasını yıl sonuna kadar tamamlayacak. Festivalimizle birlikte gelenekselleşen bir diğer etkinlik ise festival yürüyüşlerimiz oldu. Festival yürüyüşü her ilde başka bir şenlikle gerçekleşirken, oluşturulan atölyelerde yüzlerce festival dostuna film, belgesel yapma üzerine eğitimler verildi.

Başta Halkevleri şubeleri olmak üzere, düzenleyici örgütlerin şubeleri ve gönüllülerin yoğun emeği ile ortaya çıkan bu festival zincirine her yıl yeni iller, yeni halkalar ekleniyor.

2010 yılında İtalya'nın işçi kenti Torino'da İşçi Filmleri Festivali'nden esinlenen FESTILAV ülkedeki ilk işçi filmleri festivali olarak yaşama 'merhaba' dedi. Bu yıl ikincisi düzenlenecek Festival Cinematografico Italiano dei Lavoratori Festilav 2011, 6-7-8 Mayıs 2011 tarihlerinde gerçekleştirilecek. Londra'daki İşçi Filmleri Festivali'nde ise Karagöz ile Şarlolu afişimiz kullanıldı ve filmlerimiz gösterildi.

Beş yıl süresince en renkli festivalleri gerçekleştiren Eskişehir, tüm festivalcilere örnek olmaya devam ediyor. Eskişehir'deki festival emekçileri festival duyurusunu işçi servis

otobüslerinin kalktığı duraklara kadar taşıdı. Tüm İşçi Filmleri Festivali'nin hayal ettiği 'festivali fabrikalara taşımak' konusunda da ilk adımı Eskişehir attı. Eskişehir festival komitesi ve Birleşik Metal-İş sendika temsilcilerinin ortak çalışmasıyla festival fabrikaya taşındı, 5. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali kapsamında

Disk Birleşik Metal-İş sendikasının örgütlü olduğu Bilecik'teki Demişaş fabrikasında 'Maden' filmi yaklaşık 300 işçiyle birlikte seyredildi.

Elinizdeki gazete de yine Eskişehir'in başlattığı ve tüm festivalin sahiplendiği bir gelenek oldu. Eskişehir festival komitesi her yıl yerel bir gazetenin eki olarak 10 bin adet festival gazetesi bastırıyor. Anadolu Üniversitesi öğrenci kulüpleri ve öğretim üyelerinin desteğiyle

hazırlanan gazetede, festival filmleri hakkında bilgilerin yanı sıra, geçmiş yıllardaki festivallerden deneyimler, sendika ve oda başkanlarıyla, öğrencilerle ve işçilerle yapılan röportajlar da yer alıyor. Adana'da Karataş Tuzla beldesinde Ömer Leventoğlu'nun mevsimlik Kürt işçilerini anlatan filmi yine mevsimlik tarım işçilerinin çadırında izlenirken, geçen yıl Muğla'da ilk kez gerçekleştirilen festival, Köyceğizli kadınların Yuvarlakçay Irmağı üzerine kurulmak istenen HES'e karşı kurduğu Şalvar Rap grubunun katılımı ile müthiş bir şölene dönüştü. Diyarbakır şehir meydanındaki billboardlarda afişimizin

kahramanı Karagöz poşi giymiş olarak Diyarbakırlılar'ı selamlayarak Kürtler'in dil ve kültür yanında işçi ve emek sorunlarını tartışmaya ihtiyacı olduğunu hatırlattı. Antalya'da festival süresince her yerde işçi filmleri ile Karagöz ve Şarlo'yu görebilirsiniz.

Torino'da yaşayan sevgili Murat Çınar ve İtalyan sinema dostları festivalimizden esinlenerek işçi filmleri festivalini İtalya'da her yıl biraz daha büyütüyor. ABD İşçi Filmleri Festivali Laborfest, Japon İşçi Filmleri Festivali, Güney Kore İşçi Filmleri Festivali, Latin Amerika İşçi Filmleri Festivali'nden film alıyor. Türkiye'den film gönderiyoruz.

Altı yılda toplam 324 adet film, 20'den fazla ilde 100'den fazla salonda, meydanlarda onbinlerce kişiye ulaştı. Açılış gecelerimizi sunan sinema dünyasından dostlarımızla festivalimiz daha da güçlendi. 6. Festivalin açılış törenini sunmakla kalmayıp her türlü destekle yanı başımızda olan sevgili Fırat Tanış gibi yeni dostlar edindiğimiz için çok mutluyuz. Güney Afrika'dan, Hindistan'dan, Güney Kore'den, İsrail'den, ABD'den, Avusturya'dan, İngiltere'den, İspanya'dan, Kıbrıs'ın Güney yarısından sinemacı konukları ağırladık.

Ücretsiz, sponsorsuz, yarışmasız ve tamamen gönüllü emekle üretilen festival, örgütlenişle, seçtiği filmlerle, her yıl özenle seçilen temasıyla, altı yıldır bir duruşu temsil ediyor. "Fon ve büyük sermaye gruplarının sponsor desteği olmadan ücretsiz festival yapılabilir mi?" sorusunun en güzel yanıtıdır İşçi Filmleri Festivali.

Bunun olmasını sağlayan, enerjisini, zamanını, yaratıcılığını festival kazanına katan ve bu lezzetli yemeği sunan yüzlerce festival emekçisinin eline sağlık. İyi seyirler!

Teşekkürler...

"Kapitalizm gölgesini sata-madığı ağacı keser" demişti Marx. Başbakanımız kendi özlü sözüyle yılların ardından Marx'ı nasıl da doğruluyor: "Sular boşa akıyor." Her zamankinden daha açık olarak görüyoruz ki kapitalizm için bir doğa olayının dahi kıymeti onun bir meta olarak değerle ilgili. Ormanlara,

verimli topraklara, akarsulara hatta havaya ve hatta güneşe baktığımızda insanın da sadece bir parçası olduğu doğayı değil parayı gören bu canavar zihniyet tüm doğal alanlara saldırısını son dönemde artırıyor. Saldırı arttıkça HES'lerden nükleere, siyanürlü altın madenciliğinden orkinos çiftliklerine karşı doğanın ve yaşamın talanına karşı direnişler artıyor. Bu yılki

temasıyla bu meseleye değinen festivalin gazetesini yaparken işte tüm canlıların yaşamını savunan bu ulu direnişin bir parçası olarak hissettik kendimizi. Gazetemizi yine kolektif el emeğiyle, göz nuruyla hazırladık. Bu yıl aramıza yeni katılan arkadaşlarımız oldu. Sinan Yusufoglu ki kendisinin adını ilerleyen sayfalarda epey göreceksiniz gazetesinin enerjisine bir taş daha koy-

du. Sayfaların mizanpajında Alaattin Timur ve Hakan Bayhan'la, Meltem Çavdar arkadaşımız çalıştı. Neşe Sönmez ve Erkal Tülek tashihleri müthiş bir özenle yaptı. Sendika.org ekibinden Özge Yurttaş sayfalara son halini verdi. Janet Barış, Alper Turgut, Ahmet Meriç Şenyüz, Nazım Sinan Odabaşı birbirinden lezzetli yazı ve röportajlarıyla gazetemize yeni bir soluk ge-

tirdi. Fatın Kanat hem bir filmin yönetmeni hem bir yönetmenle (Bahman Ghobadi) söyleşi yapan bir isim olarak yer aldı sayfamızda. Seray Genç, Cüneyt Cebenoğlu, Murat Özer ve Tül Akbal Sualp hocamız yine yazılarını bizimle paylaştı. Hepsine binlerce teşekkür. Gelecek yıl görüşmek üzere, sağlıklılıkla kalın...

MAHMUT HAMSİCİ

İletişim: İstanbul Halkevi: İstiklal Caddesi Orhan Adli Apaydın Sokak No:34 Beyoğlu / İstanbul Telefon: 0212 245 82 65 Fax: 0212 245 70 10 Halkevleri Genel Merkezi: Konur Sokak No: 8/9 Kızılay / Ankara Telefon: 0312 419 27 17 Fax: 0312 419 32 07 E-posta: laborfest@sendika.org Web: www.laborfest.sendika.org (İngilizce) www.festival.sendika.org (Türkçe)

Tel. (312) 419 27 17

BASILDIĞI YER: ART Matbaacılık Kartepe/KOCAELİ - Tel: 0 262 373 45 03

Halkevleri Bülteni Özel Sayısı: Mayıs 2011/ Yaygın süreli yayındır / Ücretsizdir

Halkevleri Derneği adına Sahibi: İlnur Birol, Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Oya Ersoy, İdare Merkezi: Konur Sk. 8/9 Kızılay/ANKARA

İzmit Basım Tarihi ve adedi: 30.04.2011, 5 bin adet basılmıştır

SERAY GENÇ

Geçen yıl festivali selamladığımız yazımıza Emek Sineması'yla başlamıştık. Bir durum değerlendirmesi yapmak gerekirse yine Emek Sineması'ndan başlamak gerekiyor. Emek Sineması hâlâ kapalı. Emek ve Yeni Rüya sinemalarının içinde bulunduğu blok (Serkildoryan), diğer kapalı olan sinema ve tiyatro salonları gibi gündün güne bakımsızlığa ve yıkıma terk edilirken yeni kapitalist mabetler, alışveriş merkezleri açılmaya devam ediliyor. Sadece sermayede bulunan güçle, herkesin gözü önünde, Demirören mabedi de sadece Serkildoryan'la değil, tüm bir memleketle dalga geçer gibi gün yüzüne çıktı. 16 bin metrekarelik izne rağmen 50 bin metrekareye çıkan bir 'ucube'ydi karşımıza çıkan. Geçen yıl yaptıklarımızdan, söylediklerimizden geri adım atmıyoruz: Festival kapsamında yaptığımız yürüyüşte, Emek Sineması emekçilerinin de ağırlandığı festival açılışında dediğimiz gibi "Emek bizimdir". Emek kamunundur. Hava, su ve toprak gibi bizimdir.

Yıkım politikalarının bu yılki ayağına Kars'taki 'İnsanlık Anıtı'na yönelik yıkım kararı da eklendi. Sinema salonları, anıtlar ve mahalleler yıkılıyor, şehir değişiyor ve el değiştiriyorken bu değişim ve el değiştirme memleketin her ucunda yaşanıyor. Karadeniz, Dersim ve Hasankeyf'te barajlar kuruluyor, dereler satılıyor, Ege'de içme sularını kirleten zehirli yöntemlerle maden aranıyor. Sadece kentsel mekanlar değil memleketin her noktası ya da para etme potansiyeli taşıyan her noktası sermaye ekseninde yeniden şekillendiriliyor, yok ediliyor. Bu nedenle biz de filmlerimizle bu yıl 'doğal olarak direniş'e geçiyoruz.

Bu yıl festival programında yer alan iki filmin konusu İstanbul'da yaşamının en çok yoksullar için zor olduğunu anlatan 'Ekümenopolis' (İmre Azem) ve 'İstanbul Çıplak' (Zafer Biçen) filmleri. 'Ekümenopolis'in tarihsel perspektifi Türkiye kapitalizminin gelişimiyle İstanbul'da yaşananları paralel biçimde anlatırken son dönem yükselen değer ve sektörlerin bir eleştirisini yapıyor. İlk gösterimlerinden birini Emek Sineması sokağında yapan bu film bir şehrin, neoliberal şehirleşmenin bir fotoğrafını çekiyor. Ekümenopolis İstanbul'a bütüncül bir yaklaşımı amaçlıyor, değişim kadar, değişimin altındaki dinamikleri de sorguluyor. Yıkılışın geçeköndü mahallerinden gökdelenlerin tepelerine, Marmaray'ın derinliklerinden 3. köprü'nün güzergahına, gayrimenkul yatırımcılarından kentsel muhalefete uzanan bu film; planlama geleneğinin olmadığı, insan yerine kentsel rantı ön plana çıkaran neoliberal politikalarla belirlenen şehrin kapılarının sadece sermayeye sonuna kadar açıldığını gösteriyor.

Su hayattır!

Özelleştirmelerin başladığı 1980'li yıllarda bir yandan kamu karşıtı bir ideoloji yaygınlaşmaya başlarken bir yandan da hızlıca pratik sonuçlar alınmak isteniyordu ve topyekün bir saldırı gerçekleştirildi. 2000'li yıllarda bu saldırının varacağı boyutu kestirmek pek mümkün değildi. Bugün pek çok kamu

Hava, Su ve Toprak Bizim

kurum ve kuruluşu elden çıkarılmış; çalışanları işsizliğe ve güvencesizliğe terk edilmiş; kâr ve rant özel sermayeye devredilmişken, tam olarak tespit edilemese de, %18 oranındaki elektrik kayıp-kaçağı görmezden gelinip %2 oranında enerji elde edileceği öngörüsü ve enerji ihtiyacı gerekçesiyle dereler de satılığa çıkarılıyor. Evlerimizde kullanmak üzere satın almak zorunda kaldığımız ve çoğu zaman kullanmadığımız, içemediğimiz için para vererek yine satın almak zorunda kaldığımız suyun ticarileştirilmesi sürecinin özgür akan derelere ulaştığının bir göstergesi bu durum. Sonucunda yaşanan göç ve toplumsal sorunlarla birlikte doğanın talanı halka acı, sermayeye ise saadet vaadediyor. Havamız, suyumuz ve toprağımız için gösterilecek filmler arasında kısa ve uzun bu sürecin insan hayatı, doğa ve toplumsal yaşamımızdaki etkilerini, sonuçlarını ve direnişini anlatan filmler yer alıyor. Yaptıkları her belgeselde insanın verdiği mücadeleyi; otoyolun, barajların verdiği fiziksel ve toplumsal hasarın bütünlüklü bir fotoğrafını çıkarmaya çalışan Rüya Arzu Köksal ve Aydın Kudu bu kez Doğu Karadeniz'in 'Bir Avuç Cesur İnsan'ını anlatıyor. Öyle görünüyor ki yaptıkları işlerle kendilerini bir parçası olarak gördükleri bu mücadeleye bir avuç cesur belgeselci olarak devam edecekler. Filminde dört vadede (İkizdere, Fındıklı, Fırtına ve Senoz) verilen mücadelenin kaydı tutuluyor. Remzi Kazmaz'ın 'Vatandaş Mustafa' filmi de aynı mücadelenin, direnişin parçası. 2007 yapımı bu filmi bugüne varan mücadelenin sürekliliğinin de bir göstergesi olarak okunabilir. Fırtına Vadisi'nin hem avukatı hem de yönetmeni Remzi Kazmaz. Ve Fırtına Vadisi'nin sahipleri Fırtına Vadisi'nin halkı: "Fırtına deresiyle ben aynı dili konuşuyoruz. Bu vadiyle, bu bitkilerle, hayvanlarla ben aynı dili konuşuyoruz. Bir gün üzerimi örtecek bu toprakla ben aynı dili konuşuyoruz" diyor.

Mehmet Özgür Candan'ın 'Göç' filmi yaylalar nedeniyle göçe yazgılı gibi duran bu insanların yerlerinden yurtlarından bu kez zorunlu olarak göç ettirilmesini anlatıyor. Çoruh Nehri üzerine yapılan barajlar bu insanların yaşam kültürlerini de ortadan kaldıracaktır. Ozan Munzur'un 'Ziyaret' (Jiare) filmi samimi bir dille Dersim'de baraj altında kalan ziyaretlerini kaybeden yöre insanının acısına kulak veriyor, çaresiz kalmış bu insanların Hızır destekli yaratıcı beddualarına da yer vererek... 'Son Bakış' Hopa Film Atölyesi Kolektifi'nin hem film yapma sürecinin hem de bölgede olup bitene karşı kayıtsız kalmayışlarının bir ürünü. Cihat Bilen'in kısa belgeseli 'Kanımızı Veririz Suyumuzu Vermeyiz' ise haklı olarak kendisine söz verildiğinde konuşması istenen bir direnişçinin, yöre insanının söz hakkını ne HES sermayedarından, ne ÇED rapor düzenleyicisinden almayacağına itirazını yükseltiyor. Bir pankart üzerine yazılan "kanımızı veririz suyumuzu vermeyiz"i yüksek sesle dile getiriyorlar. Seher

Sağlam, 'Suyun Altındakiler' belgeselinde Dersim'de suyun altında kalanlara dikkat çekerken bir yandan da Karadeniz'in isyanıyla Munzur'u birlikte dayanışmaya, direnişe çağırıyor ve Dersim'in tarihsel olarak yaşadıklarıyla bugünü arasında bağlantı kuruyor. Erkal Tülek'in 'Sudaki Suretler'i Artvin'den Muğla'ya, Kastamonu'dan Dersim'e dört bir yanda su başlarına taarruz almış yürümüşken suya düşen suretleri ve suretlerimizi yansıtmaya çalışıyor.

Tüm bunların bir anlamı var... Derelerin kardeşliği halkların kardeşliğiyle beraber gidiyor. HES ya da doğa talanları ülkenin her yanında sürenken bu mücadelenin sadece Karadeniz'in, Dersim'in meselesi değil, bir memleket meselesi olduğuna ve sesi duyulmayanların sessizce yürütülmeye çalışılan bu talan için seslerini de birleştirmeleri gerektiğine, birleştirdiğimize inanıyoruz. 'Dereler ve İsyancılar' (Mahmut Hamsici, NotaBene Yayınları) kitabı ve 'İşçi Filmleri Festivali' bu sesi birleştirmeye yarayan yazılı ve görsel araçlar oluyor. O nedenle bu sesin en güzel tonlarından birini Yuvarlakçaylı köylüler Şalvar Rap'le veriyor: "3 megawatt için canımızı yaktın/Balıklarımızı tavada kızarttın/Suyumun içinde ciritler attın(...) Bunları yapmanı kim sağladı?/ Raporları sana kimler bağladı?/ Suyu küstürmeye hiç hakkın yok."

Belli ölçülerde tema filmleriyle beraber günümüz Türkiye'si'nin bir panoramasını çeken filmlerden Arın İnan Arslan'ın 'Pera Berbangesi', birlikte gösterimi yapılacak ve karşılaştığı yasaklarla mücadeleye girişen Çayan Demirel'in 'Dersim 38'i, Karadeniz'in mevsimlik fındık işçilerini anlatan 'Camdan Köprüler'i (Kibar Dağlayan Yiğit), kadın emekçilerin özellikle tarım ve dokumacılıkla uğraşan emekçilerin erkeklerle boy ölçüşen, eşitlik mücadelesi veren güzelim iş türkülerini dinlemek için Filiz Bingölçe'nin 'Kadın İş Türküleri' de bu yılın programında yer alıyor.

Nazlı Bayram'ın kısa belgeseli, usta belgesel yönetmeni, fabrika ve portre belgesellerinden tanıdığımız Sergey Loznitsa'yı hatırlatıyor. 'An', bir fabrikada insanı ezen devasa mekanik aletleri gösteriyor önce. Bu aletlerin yaptığı işlerden ve insan ile ilişkisinden uzaklaştığınız anda işçi portreleriyle sizi baş başa bırakıyor. İşte o an makinelerle insanı birlikte düşünmeye başlıyorsunuz. 'Diren İş' (Burak Koçak) adlı kısa belgesel de bize yeniden TEKEL işçilerini hatırlatıyor. Ankara Kızılay'ında bir hamburger dükkanından, burnunuza gelen hamburger kokularından ve whopper menü reklamından sıyrılarak dışarı çıkan kamera TEKEL işçilerinin çadırlarında dağıtılan yemek kuyruğuna bağlanıyor.

Diyalog yok. Diyaloga gerek yok...

Bir direniş klasiği: 'Germinal'

Bu yıl festival programında yer alan Emile Zola'nın 'Germinal' romanından uyarlanan film, 1884'de Kuzey Fransa Anzin madenlerinde gerçekleşen maden işçileri grevini konu ediniyor. Maden ocaklarında yaşanan gerçek olaylar ve bir maden kasabasının günlük yaşamı pek çok ayrıntıyla aktarılır. İşçilerin daha küçük yaşta madene inen çocukları, aynı suda yıkanmalarını, işçi lojmanlarından oluşan kasabayı...

Maden kasabası Montsou, metelik dağı anlamına gelir, çok sayıda meteliğe kurşun atan insanların bir araya gelerek kümelenmesini niteler gibidir. Madenin ismi olan Le Voreux'un anlamı da 'doymak bilmez' anlamına gelir ve pek çok insanın ardı ardına ölümünün gerçekleştiği yer olması nedeniyle bu ismin kullanılması da anlamlı olur. Montsou kasabası kömür işletmeleri nedeniyle kurulmuş, geçmiş olmayan, kapitalizmle birlikte bir ihtiyaç nedeniyle kurulan bir kentin çekirdeğidir. Madenci ailelerin birbirine benzeyen, çoğunlukla bitişik nizam evlerde yaşadığı, işletmeye lojman kirası verdiği bu kasabadaki yaşam, Zola'nın doğalcı, belgeci yönteminin görselleşmiş halidir.

Yönetmen Claude Berri, Zola'nın yardımıyla görsel bir biçimde bize 19. yüzyılda maden işçilerinin yaşamlarını ve işçi sınıfı mücadelesine yakın çekim yapar. Filmin sonundaki tohumun yeşermesi ve kapkara bir insan ordusunun yetişmesi metaforu, bu mücadelenin geleceğine ilişkin de bir perspektif sunarak farklı bir tarih yaklaşımına sahip oluyor. 1870-1871 Paris Komünü deneyimine paralel bir biçimde yaşananları değerlendiriyor. 'Germinal'de grevin sonuç vermemesi, kontrol edilemez şiddet ve ölümleri beraberinde getirerek işçi sınıfına verdiği vereceği zararın, tüm bu deneyimlerden çıkartılacak dersler olduğunun altı çiziliyor.

Tüm yaşadıklarımızdan alınacak dersler vardır. Bu dersler daha güçlü bir direnişe geçmek için işçi sınıfı tarihinin, deneyiminin bir parçası olacaktır.

Bu davet bizim

Sinemamız gündeminden 'sınıf' kavramı, hikayesi, imgesi bir bir çıkarken bir yandan kavramsal öte yandan görsel olarak İşçi Filmleri Festivali bir kez daha sinemanın ve bizim gündemimize 'sınıf'ı yeniden getiriyor.

1980 sonrası Türkiye'de 1989 sonrası dünyada hızlanan bir süreç bugün ne alttakilerin hikâyelerinin ne de alttakilerin neden altta kaldığının, üsttekilerin kim olduğunun analizini dahi yapamazken bu akışın tersine yürütenler, film yapanlar, mücadele edenler ve bu mücadeleyi geniş kitlelere ulaşmasını isteyenler biraraya geliyor. Bu buluşmaya siz de katılın.

Yönetmenler, işçi sinemasını anlatıyor

■ SİNAN YUSUFOĞLU

Kameralarını kimi zaman işçilere, ezilenlere, yoksullara; kimi zaman da ezenlere ve iktidarlara doğrultuyorlar. 'Bereketli topraklar üzerinde' sürünen 'endişe'li tarım işçileri, isyankar 'göçmen işçilere' dönüşüyor. Doğu'nun 'faili-meçhul' bir kentinde kaybolan yolları, İstanbul'un 'puslu' varoşlarına varıyor. Sınırsızlığı bulmak için 'gitmek' lazım deyip sınırları aştıklarında son durak 'sessiz ölüm' oluyor. Yasaklanmış bir dilde konuşan asi çocukların 'peliküle' düşmesi, 'başka dili' arayan dilsizleri de yaratıyor, 'nar' taneleri gibi dağılan aileleri de...

Aşkın 'büyük çaresizliği'nde yoksul 'kader'lerine boyun eğip 'yeraltına' çekildiklerinde geriye sadece üzerlerinden atamadıkları 'masumiyet'leri kalıyor. Ölüm soğukluğundaki bir 'fotoğraf' karesine hapsolmuş gençler adı konulamayan bir savaşın suretsiz 'gölgeleri' olurken; iktidarın ölüm fermanı 'Karagöz ve Hacivat' için okunuyor. Tüm 'ses'ler kesiliyor o an ve sadece kameradan 'kayıt' sesi yükseliyor.

ERDEN KIRAL (Hakkari'de Bir Mevsim, Bereketli Topraklar Üzerinde, Vicdan)

Festival çalışan kesimlerin, işçilerin sine-mayla ilişkilerini sıkılaştırdığı için önemli ve kıymetli. İnsan kendine eleştirel gözle bakabilmesi, kendi gerçeğini görebilmesidir. İşte bu yetiyi ancak film, edebiyat ve şiirle kazanabiliriz. Temsil edilmiyorlar ne yazık ki. Ama bazı istisnalar da var. Lütfi Akad'tan 'Diyet', Ertem Göreç'ten 'Karanlıkta Uyananlar', Yılmaz Güney'den 'Umut', Şerif Gören'den 'Endişe' bunlardan bazıları. Sinema tarihinden ise, Kieslowski'nin 'Amatör' filmini çok severim. Bir fabrika işçisi elinden düşürmediği bir kamerayla, sürekli film çeker. Karısı bu duruma dayanamaz. Adamdan ayrılmaya karar verir. Çocuğunu kucığına alıp evi terk ederken, birden dönüp ardına bakar: Adam onların veda anını da filme çekmektedir. 'Bereketli Topraklar Üzerinde' filminin çekiminde bir gece Karataş'ta su deposunda çalışırken jandarmalar seti basıp çekimi durdurdular. Bir cipten inen Kaymakam "Suyu zehirlemişsiniz. Kasabada halk galeyana geldi, üstünüze yürüyor" dedi. "Sudan bir örnek alıp

Ankara'ya tahlile göndereceğiz, sonuçta göre devam edebilirsiniz" diye ekledi. Tahlilin Ankara'dan dönmesi en az bir haftayı alacağından bu yıkım olurdu. Neyse ki rahmetli Erkan Yücel imdadımıza yetişti. Su deposundan bir bardak su içti ve "En iyi tahlil budur" dedi. İkna olan komutan ve askerler şehre geri döndüler. Böylece çekime devam edebildik. Zor zamanlardı, 1979 yılıydı...

ŞERİF GÖREN (Endişe, Almanya Acı Vatan, Derdim Dünyadan Büyük)

Festival'in yıllardır sürmesi ve işçileri, ezilenleri temsil etmesi çok değerli. Filmle- rim daha önce yer almamıştı festivalde. Bu sene "Derdim Dünyadan Büyük" filmim gösterilecek. İşçilerin, emekçilerin festivalinde filmimin gösterilecek olması mutluluk verici. Farklı bir üretim ve temsiliyet şekli var sinemamızda; 1962'lerde başlayıp darbelerle kesintiye uğrayan bir örgütlenme, sendikalaşma var sinema emekçilerinde. Sinema emekçileri de mücadele veriyor ve bu sinemaya da yansıyor bir şekilde. Ama örgütlülük ve temsiliyet yeterli değil. Sinemamızda da yeterince temsil edildiğini düşünmüyorum bu meselelerin. 'Gazap Üzümleri' filmini severim ve etkilenmiş- tim. Tabii ki, Chaplin sinemasını da... 'Endişe' filmimi çekerken pamuk işçilerinin durumunu görmüştüm ve beni çok etkilemişti yaşam koşulları. Urfa'dan geliyorlardı bu işçiler... Çadırlarda yaşıyorlardı, saatlerce kızgın güneşin altında çalışıyorlardı; banyo yok, yemek yok, onlar için her şey çok zordu ve birçok yerde maalesef bu koşullar hâlâ sürüyor işçiler için.

TAYFUN PİRSELİMOĞLU (Rıza, Pus, Saç)

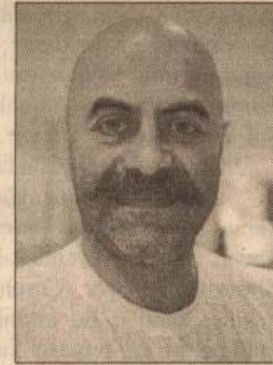
Sinemanın hayatın her alanına yayıldığını düşünen birisi olarak İşçi Filmleri Festivali başlığındaki bir etkinliğin önemli olduğunu düşünüyorum. Türk sinemasının bu konuları

fazla dert ettiğini düşünmüyorum. Çok önemli ve çarpıcı olanların da az sayıda kaldığını söylemek zorundayım. Daha önceleri bu konuda var olan hassasiyetin de giderek kaybolduğunu görüyoruz. Çok önemli işçi filmlerinin arasında hemen beliriveren tabii ki, 'Umut' ve faytoncu Cabbar'dır. Hayata tutunmaya çalışan ve bunun uğrunda ezilip giden Cabbar'ın dramı olağanüstü bir şekilde anlatılır. Filmlerim genelde İstanbul'un periferindeki mahallelerde geçiyor. Rıza'yı da şehrin tam göbeğindeki işçilerin ve işsizlerin kaldığı bekar odalarıyla dolu Küçük Pazar'da çektim. Pus'ta ise Altın Şehir vardı ve burada

Kameralarıyla hayatı ve düşlerini kaydeden 'imge işçileri', bu kez de İşçi Filmleri Festivali'ne bir kayıt düştüler. Biz de onlara festivali, Türkiye sinemasında işçilerin temsiliyetini, sinema tarihinde en çok etkilendikleri işçi filmini ve bir işçi filmi çekmişlerse unutamadıkları anılarını sorduk. Söz yaptıkları filmlerle her birimizin hayatında özel bir yer edinen yönetmenlerde...

mekan bakarken beni belediyeden gelen ve evlerini yıkmak üzere fotoğraf çeken birisanan bir mahalleli ile yaptığım konuşma etkiledi. Kendilerini yutmak için üzerlerine gelen şehrin karşısında çaresiz kalışları çok acı vericiydi.

EZEL AKAY (Neredesin Firuze, Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü? 7 Kocacı Hümmüz)

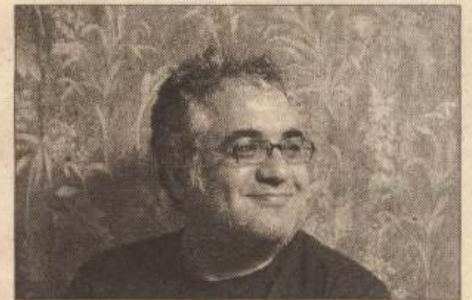
Festival'in daha çok katılımıyla gerçekten uluslararası bir konuma gelmesini arzu ediyorum. Filmler, insanları ve hikayelerini, o hikayelerden ilham alacak başka insanlara anlatıldığı çok önemli bir dayanışma ve deneyim paylaşma alanıdır. Ancak ortak deneyimlerden yola çıkarak emek dünyasının bugünü ve yarını anlayabilir, kurabiliriz. İşçiler sinemada asla temsil edilmiyor. Ancak televizyon dizileri bu açıdan, şaşırtıcı gelebilir ama, çok daha uygun bir mecra. Daha gündelik ve 'yakın plan insan' için TV projeleri geliştirmek daha kolay. Sinemada ise devrimci filmlerin vakti geldi! Buna gerçekten inanıyorum ve önümüzdeki yıllarda çok çeşitli ör-

neklerle karşılaşacağımızı düşünüyorum. İşçi filmi deyince aklıma Charlie Chaplin ve yine onun çektiği, inanılmaz güzellikte ve manada bir 'kızıl bayrak' sahnesi olan 'Modern Zamanlar' filmi. Hem devrimci hem neşeli hem eleştirel hem güzel. İşçi olmanın, emeğiyle hayata ve kendi hayatına değer katmanın 'neşeli' bir eylem olması dileğimle!

ZEKİ DEMİRKUBUZ (Masumiyet, Yazgı, Kader)

Sinemanın bu kadar genel bir hale geldiği bir dönemde işçi ve ezilen sınıfların bir şekilde temsil edildiği bir festivalin olması çok önemli ve sevindirici. Yıllardır birçok zorluğa rağmen ısrarla festivalin yapılmasını, sürdürülmesini çok takdir ediyorum. Temsil konusunda sinemayı çokça 'temsiliyet' üzerinden değerlendirmiyorum. 'Temsil ediliyor mu' meselesinde ise yoksullar, işçiler, ezilenler aslında yeteri kadar temsil ediliyor ama 'hangi gerçeklik' duygusuyla temsil ediliyor meselesi önemli bir soru burada. Tabii ki, bu meselenin gerçekliğini öne çıkarıcı şekilde temsil edildiğini söyleyemeyiz ama ideolojik olarak gerçek işçilerin, ezilenlerin filmlerinden geçilmiyor. Çoğu zaman da bu sadece yapılmak için yapılıyor hissi uyandırıyor bende. Bu da insanların vicdanında yeterince yankı bulmuyor maalesef. Beni en çok etkileyen işçi filmi ise 'Gazap Üzümleri'dir. Aslında indirgemeci bir biçimde 'işçi sınıfı' mantığıyla yapılan filmleri çokça sevmem, mesafeli dururum ama bu film işçi sınıfının sınıfsal düzeyindeki meselesini, en gerçekçi ve en bilinçli düzeyde anlatan filmidir. Çok etkilenmişim bu filmden.

ÜMİT ÜNAL (Ara, Gölgesizler, Ses)

Tematik festivallerin yaygınlaşması güzel bir şey. "İşçi" gibi güzel bir

tema etrafında bir festival yapılıyor olması, bu kelimenin neredeyse unutulduğu, emeğin geri plana itildiği bugünlerde çok anlamlı. Festival'in birçok şehirde eş zamanlı yapılıyor olması da bence çok iyi bir uygulama. Türkiye'de ticari sinema, işçileri anlamak ya da anlatmaktan ziyade onları pırıltıyla kandırıp cebindeki paraya el koyma peşinde. 'Sanat sineması' ise daha çok bireysel hikayeler peşinde. Ben de belki onlara dâhil edilebilirim. İşçilerin hikayeleri kısa film ve belgesellerde daha çok yer buluyor belki ama, ana akım sinemada yeterli temsil edildiklerini söyleyemeyiz. Germinal (Claude Berri), Rıhtımlar Üzerinde (Elia Kazan) ve Diyet (Lütfü Akad) şu an ilk aklıma gelen ve beni etkileyen işçi filmleridir.

DERVİŞ ZAIM
(Tabutta Röveşata, Nokta, Gölge-ler ve Suretler)

Bu tema ve çerçeveye sahip bir festivalin varlığı beni mutlu ediyor. Festivalin sürekli hale getirilmesinin gerekli olduğuna inanıyorum. İşçilerin

ve alt kesimlerin sinemamızda ne kertede temsil edildiğine dair meselelerin ölçüsü zamana, zemine, toplumsal kabullere göre değişebiliyor. Ancak günümüzün anaakım dünyasının atmosferini ipucu olarak ele alırsak şu anda ulusal ve uluslararasıdaki dominant eğilimler, bu tür konuların sinemada ele alınmasını gündün güne daha az talep ediyor. Ezilenlerin sinemada daha fazla temsil edilmelerine dair bir sorunsalın, mevcut güç ilişkilerinden bağımsız olarak ele alınmasının zor olduğunu düşünüyorum. 'Bisiklet Hırsızları'ndaki baba karakterini örnek olarak gösterebilirim.

KAZIM ÖZ (Fotoğraf, Bahoz,

Şavaklar)

Festivalin güzel bir proje olduğunu düşünüyorum. Toplumsal sürdürülebilirliğin yükünü taşıyan bir kesim olarak işçiler adına film festivali yapılması oldukça anlamlı. Büyüyük devam edeceğini umuyorum. İşçilerin Türkiye sinemasında yeterince temsil edildiğini düşünmüyorum. Sinema ya eğlence ya da 'olağanüstü' olaylara hapsolmuş durumda. Alınterinin hikayesi az işlenmektedir. Tabii bunun siyasi, ekonomik ve sosyal sebepleri var. Festival umarım aynı zamanda

bu vizyonun gelişmesine yol açan bir tartışma ortamı da sağlar. Emek sineması deyince Ken Loach'un birçok filmi ve karakterleri aklıma ilk gelenlerdir. Bu yönetmen; emeğin, ezilenlerin, sömürülenlerin hikayelerine dürüstçe yaklaşan nadir sinemacılarıdır.

İNAN TEMELKURAN (Made In Europe, Bornova Bornova)

Biraz muhafazakar bir festival olduğunu düşünüyorum. "Made In Europe" gibi bir pür göçmen işçi filmi alınmamıştı Festival'e. Garip. Küfür ve uyuşturucu sahneleri olduğu için böyle bir karar alındığını düşünüyorum. Bir kişinin işçi olması onun insan olmadığı anlamına gelmez. Yeteri kadar temsil meselesine nicelik olarak bakarsak "evet"; Recep İvedik bile o sınıftan. Ama nitelik olarak bakarsak "hayır" derim. 'Germinal', 'Küçük Hırsız' (Eric Zonca), 'İnsan Kaynakları', 'Mavi Yakalılar' ilk aklıma gelen işçi filmlerinden. Çok var tabii... Ama işçi nedir sorusunu da sormak lazım bence...

İLKSEN BAŞARIR (Başka Dilde Aşk, Atlıkarınca)

Çok önemsemediğim bir festival. Temasının net olması bence çok etkili. Sinemanın toplumsal yönünü vurgulaması açısından bu Festival'in varması önemli. İşçiler sinemamızda çok fazla temsil edilmiyor maalesef. Aslında sinemanın ne kadar güçlü bir silah olduğunu fark edersek sinemanın toplumsal yönünü de daha iyi kullanabiliriz. Şu an aklıma gelen Ken Loach'un 'Bread and Roses' filmi...

SEYFİ TEOMAN (Tatil Kitabı, Bizim Büyük Çaresizliğimiz)

Sinemanın emekle olan ilişkisini vurguladığı için çok önemsiyorum festivali. Ayrıca sınıfsal perspektif, bazıları tarafından zamanı geçmiş bir yaklaşım olarak sunulmaya çalışılsa da, hâlâ dünyayı açıklamak için çok önemli bir araç ve güncelliğini koruyor. Özellikle günümüzde küreselleşme tamamen sosyal hakların kısıtlanması üzerine inşa edilirken hayatın her alanında bu perspektifi korumak ve öne çıkarmak çok önemli. Bunu vurgulayan bir festival de bu açıdan çok kıymetli. Ayrıca sendikalar tara-

findan düzenleniyor olması, 'bu hepimizin festivali' duygusunu artıran bir şey.

İşçiler, Türkiye sinemasında kısmen Kürt sineması üzerinden temsil ediliyor, ama yeteri kadar temsil edilmediği kesin. Sadece mavi yakalı işçiler değil, beyaz yakalı ofis çalışanları hakkında da doğru dürüst film yok. Değişen üretim ilişkileriyle oluşmuş bir sürü ara emekçi kesim var, her türlü taşeron firmada çalışanlar var. Kendimi de katarak söylüyorum, filmlerimiz bunlara ucundan değişiyor ama ana karakterler olarak hakkıyla, gerçekçi bir şekilde ele almıyor. Elbette film çeken yönetmenlere böyle direkt bir temsil misyonu yüklemek doğru değil, sanatsal üretimin doğasına aykırı olur bu. Sadece bu boşluğa dikkat çekerek; belki halihazırda film yapanlara ya da ileride yapmak isteyenlere ilham verebiliriz. Elia Kazan'ın 'Rıhtımlar Üzerinde' filmi ve bu filmde Marlon Brando'nun oynadığı Terry Malloy karakterini; bir de Ken Loach'ın, direkt işçi filmleri diye nitelendirmesek de, işçi sınıfını konu edinen filmlerini çok severim. Bizde Ertem Göreç'in çektiği 'Karanlıkta Uyananlar' bazı sorunlu yanlarına rağmen enfes bir filmidir.

ÖZCAN ALPER (Sonbahar)

İşçi Filmleri Festivali günümüz sinema ve festivallerinden farklı bir yerde duruyor. Bu festival belirli bir sermaye grubuna sırtına dayamadan, istendiğinde bu ülkede bağımsız bir festival olabileceğini gösteriyor. Her yıl belirlediği konularla sokağın nabzını tutması, uluslararası ve ulusal birçok filmi Festival'de izleyiciyle buluşturması çok önemli. Ayrıca bu yılın teması çok önemli çünkü, olan bitenlere karşı tanıklık değil, olmakta olana dair de bu festival aracılığıyla söz söylenmeye devam ediyor. Diğer bir konu da sinema artık yaşamı üretenlerin hayatından uzaklaşırken, diğer yandan mahallelerden, sokaklardan kopararak, yıkılarak alışveriş merkezlerine hapsedilmeye çalışılıyor. Artık sinemanın nasıl yapılacağı değil, filmi nerelerde gösterip gösteremeyeceğimiz önemli nokta. Bu sorun, İşçi Filmleri Festivali'nin altından kalkacağı bir şey değil. Türkiye solunun, sosyalistlerin, bağımsız sinemacıların üzerinde durması gereken önemli bir proje olarak yaşama geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

1970'li yıllarda emek mücadelesi veren solculara yönelik birçok film yapılıyordu. Son birkaç yılda TEKEL direnişisiyle başlayan süreçte birçok

film yapıldı. Geçmişte yaşanan emek ve sınıf mücadelesi, filmlere konu oldu. Direnişler olmalı ki filmler çekilsin ve bu filmler başka ülkelerdeki insanlara ulaşmalı ki, direniş gerçekleştiren o insanların deneyimlerinden yararlanılsın. Visconti'nin 'Rocca ve Kardeşleri' filmi beni etkileyen bir film. Son yıllarda ise 'Güneşli Pazartesiler' çok anlamlı ve sevdiğim bir film.

HÜSEYİN KARABEY (Gitmek, Sessiz Ölüm, Boran)

Festival çok heyecan verici ve ilgi ile izliyorum ben. Gittikçe büyüyor zaten. İşçiler, emekçiler sinemada temsil ediliyor ama biçimi ve içeriği sorunlu. Her dizide, her filmde emekçiler vardır ama yönetmenin nasıl baktığı da önemli... Devrimci, proleter bir bakış ne yazık ki çok az. Beni en çok etkileyen film Claude Berri'nin 'Germinal'i, karakter de bu filmin baş kadın karakteri Miou-Miou'nun canlandığı Maheude'dir.

YEŞİM USTAOĞLU (Güneş Yolculuk, Bulutları Beklerken, Pandora'nın Kutusu)

Festival'i çok fazla takip edemedim. Belirli temalarda festival düzenlemek ve özellikle genç seyirciye ve hedef kitesine ulaşabilmek çok önemli. Türkiye sinemasında işçiler, emekçiler, tüm ezilenler yeteri kadar temsil edilmiyor. Alt sınıflarla ilgili temalı filmlere baktığımızda da daha çok anti-kahramanlar gösteriliyor. Belirli bir bakış açısı yok. Ancak, geçtiğimiz dönemlerde işçi temalı güzellere belgeseller yapılmıştı. Benim şu anda tamamlamak üzere olduğum filmim de çalışan kesim üzerine ve işçi çocukları anlatıyor.

Biji aşiti! Biji bıratı! Biji festivala filmên karker a!*

İşçi Filmleri Festivali geçen yıl ilk kez Diyarbakır'ı da mesken tutarak Fırat'ın doğusuna uzandı. Diyarbakır'daki festival düzenleme komitesindeki dostlarımız, bu ilk kardeşçe deneyimi Festival Gazetesi için kaleme aldı

İşçi Filmleri Festivali'ni Diyarbakır'da düzenlemek... Diyarbakır'dan bir grup işçi, sendikacı ve öğrenci olarak bu heyecan verici serüvene karar verip geçen yıl kollarımızı sıvadığımızda işimizin kolay olmadığını biliyorduk. Ezilen bir halkın mücadelesiyle özdeş bu kentte işçi, emekçi eksenli böylesi bir etkinlik düzenlemek alışkın olunan bir durum değildi. Ama her şey bir yana festivali Fırat'ın doğusuna taşımak işçilerin, emekçilerin mücadelesiyle Kürt halkının mücadelesini ortaklaştırmak açısından önemliydi. İşçi mücadelesinin ulusal mücadeleyi böldüğü yönündeki eleştirileri daha festival başlamadan duymaya başlamıştık. Özellikle kentteki liberal kesimler adının önünde işçi olan bir festivalden belli ki rahatsız olmuştu.

Çeşitli kültürel, sosyal etkinlikler alanında her taşın altında AB fonlarının çıktığı kentte bizim 'projecilik' yapmadan, gönüllü emeğe dayanarak bu festivali yapacak olmamız da bazı kesimlerde şaşkınlık yaratmıştı. Bizim için asıl önemli olansa büyük bir çoğunluğu işçilerden, işsizlerden, yoksullardan oluşan Diyarbakır halkının festivali nasıl karşılayacağıydı. Tüm

eleştirilere ve çıkarılmak istenen zorluklara karşı festival için hazırlıklarımızı tamamladık. Diyarbakırlı TEKEL işçileri ile güvencesiz çalışma sorunu yürüyüş ve geceye damgasını vurmuştu. İlk günkü etkinliklerde, aynı günlerde Zonguldak'ta onlarca maden işçisinin yaşamını kaybetmesine ilgili de sloganlar atılmış, saygı duruşunda bulunulmuştu. Festivalde özellikle TEKEL işçileri ve taşeron sağlık işçileri

Türkiye'den ve dünyadan gösterilen filmlerde kendi hayatlarından parçalar bulmuş, aynı dertleri yaşayanların varlığından ve mücadelelerinden daha fazla haberdar olmuştu.

Festival, ilk olmasına rağmen katılım beklenenden üzerinde gerçekleşmiş özellikle gençler büyük ilgi göstermişti. 50 gencin sırf festivali izlemek için Şırnak'tan atlayıp Diyarbakır'a geldiklerini görmek bizi müthiş etkile-

mişti. Her şeyin ötesinde izleyen hiç kimsede sınıf mücadelesinin, ezilen halk mücadelesini bölen bir tarz olduğuna dair bir algı oluşmamıştı. Tam tersine emekçi, yoksul bir kimliğe sahip Kürt halkının mücadelesinin Türk emekçilerin mücadelesiyle omuz omuzluğunun hem sınıfsal hem de ulusal mücadele açısından ön açıcı olabileceği fikrinin yaygınlaşmasına dair ufak da olsa bir katkı yapılmıştı. Festival'in son günü ulusal hareket ve sınıf mücadelesi temalı panelde bir Kürt aydınının, "işçinin mücadelesi sadece bir mide mücadelesidir" sözüne karşı sendikacı olduğu için işten atılan bir Kürt sağlık işçisinin "Benim bugünkü mücadelede bir mide mücadelesi değil insan yerine koyma mücadelesidir" sözü, aslında Festival'in de temel derdini ortaya koymuş oluyordu. Bu yıl ikinci yılımız, şimdi çok daha kardeşçe bir festival vakti. Diyarbakır'dan Türkiye'deki tüm hak mücadelelerine selam olsun...

* Yaşasın eşitlik! Yaşasın kardeşlik! Yaşasın İşçi Filmleri Festivali!
DİYARBAKIR İŞÇİ FİLMLERİ FESTİVALİ DÜZENLEME KOMİTESİ

Başka bir dünya için başka bir iletişim!

Geçen yıl İşçi Filmleri Festivali'nin nur topu gibi bir konferansı olmuştu: Küresel krizin emekçiler ve onların sınıf hareketi üzerinde etkilerini belirlemeyi ve emekçi sınıfın Yeni İletişim Teknolojileri (YİT) ile üretebileceği direnişin olası yüzlerini resimlemeyi; yeni iletişim modellerini sorgulayarak direnişi güçlendirecek yaratıcı tartışmalar açmayı hedefleyen Uluslararası Emek ve İletişim Konferansı. Emek ve iletişim üzerine düşünen, çalışan ve siyaset üreten akademisyenler ve aktivistleri bir araya getiren festivalin sonuç bildirgesinde şu ifadeler yer verilmişti: 'İşçi ve iletişim alanında düşünce üretimi, bu düşüncelerin toplumun geniş kesimleriyle paylaşılması ve bu düşünceler çerçevesinde iletişim alanına müdahale edilmesi önem taşımaktadır. Açıklarken karşı karşıya kalınan umutsuzluğa ikna etmek değil, müdahaleler ile umudu var etmek gerekmektedir.' Aradan geçen

bir yıl içinde yaşananlar (medya alanında holdingleşmenin hızla sürmesi, TRT'nin kamu yayıncılığından hızla uzaklaşması, gazetecilere yönelik tutuklamalar, halkın haber alma hakkının gaspı sürecinin AKP eliyle derinleştirilmesi, hak mücadelelerinde örgütlenme çabalarında internet gibi yeni iletişim teknolojilerinin giderek daha fazla önem kazanması, bu teknolojilerin Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkeleri örneğindeki gibi dünya çapında toplumsal hareketler açısından önemli bir mücadele aracı haline gelmesi vs...) sonuç bildirgesinde işaret edilen noktaların ne kadar önemli olduğu bir kez daha görülmüş oldu. İleri 6-7 Mayıs 2010'da Ankara'da gerçekleştirilen konferans, bu yıl iki yaşında. Bütün pratik gelişmelerinin ışığında konferans bu yıl daha da önem kazanmış durumda. Konferansın bu yılki başlıca tartışma başlıklarıysa şunlar: YIT bağlamında kapitalizmin iktisadi, siyasi ve ideolojik yapılarındaki biçimlen-

meler/
Kapitalizmin yeni biçimlerini açıklamaya iddiasında olan kavramsal ve kuramsal çerçeveler / YİT aracılığıyla örgütlenme, dayanışma ve direniş / YİT ile örülebilecek örgütlenme, dayanışma ve direniş önündeki engeller ve tehditler / Medya-telekomünikasyon-enformasyon-endüstrilerinde açığa çıkan yeni çalışma biçimleri, yeni emek biçimleri ve sınıf oluşumları / İletişim, teknoloji ve emeğin etkileşimini siyasette, iktisatta, gündelik yaşamda

ve kültürde emekten yana anlamlandırılan kavramsal ve kuramsal çerçeveler'. Konferansla ilgili daha fazla bilgi için web adresi: www.laborcomm.com.

Uluslararası Emek ve İletişim Konferansı medyadaki sermaye saldırısının ve basın özgürlüğü üzerindeki baskıların arttığı bir döneme denk geldi.

MAHMUT HAMSİCİ

1970'lerin sonunda İstanbul'da, Boğaz sırtlarındayız. Bir gecekondu mahallesi politikacı-bürokrat-müteahhit işbirliğiyle yıkılmak, orada yaşayan yoksullar karda kışta sokağa atılmak isteniyor. Mahalle halkı ise komşuları, belediyede görevli Orhan ağabeyleriyle yıkımları önlemenin yollarını arıyor. Ağabeylerinin sorunları el birliğiyle çözmeye çabalarına karşın muktedirler bir gün dozerleriyle mahalleye girmeye kalkıyor. Ama o gün orada beklenmedik bir gelişme oluyor ve yıkım gerçekleştirilemiyor.

Hikâye, Şerif Gören imzalı 1978 yapımı 'Derdim Dünyadan Büyük' filminden. Hikâyedeki Orhan ağabey ise Orhan Gencebay. Ünlü müzisyenin zamanında yasaklanmış tek filmi olma özelliğine sahip bu eseri yıllar sonra Festival vasıtasıyla izleyicilerle buluyor. Biz de bu vesileyle Gencebay'ın kapısını çaldık ve kendisinin sinema serüveninden girip gecekonduların yıkım meselesinden çıktığımız bir sohbet gerçekleştirdik. Arada Yılmaz Güney'in, Ömer Lütfi Akad'ın, John Lennon'ın, Kıvrıkcık Ali'nin adını andığımız; söyleşimizin sonundaysa berhudar olduk...

Bildiğimiz kadarıyla sinemaya oyunculuktan önce film müzikleri yaparak başladınız...

Evet. İlk yaptığım filmler arasında Yılmaz Güney'in oynadığı 'Kurtlar Kanunu', 'Kızılmak Kara Koyun', Metin Erksan'ın 'Kuyu'su vardı. Ömer Lütfi Akad hocamızın filmlerine de yaptım ondan sonra birçok filmde müzik ve dublaj yaptım. Sonra Ö. Lütfi Akad'la 'Bir Teselli Ver' filmi yaptım. İlk kez başrol oynuyordum.

İlk filminden sonra da teklifler yağmaya başladı sanırım...

Ondan sonra sevgili Yılmaz ağabeyimiz, Yılmaz Güney, bana aynen böyle "Kardaş" dedi (Gülüyor), "Bundan sonra beraber çalışalım ya." "Gel, ağabey, kardeş çalışalım, ben senin patronun gibi değil, aynı çatı altında yönetmenin de olayım beraber çalışalım" dedi. Ben yıllardır tanyordum zaten, çok da sevdiğim birisiydi. "Memnuniyetle, ne güzel olur Yılmaz ağabey" dedim.

Karar verdik fakat o hapisaneyeye girdi. Ondan sonra biz Yılmaz ağabeyle üzülerek biraraya gelemedik.

İyi dostunuz sanırsak...

Tabii, tabii. Birçok kez kafayı çektiğimiz oldu (Gülüyor). Silah kullanırdı, gözü pek bir adamdı ve espriliydi. Rahmetli Yılmaz ağabey sağlam adamdı. Çok severdim, o da beni çok severdi.

Müzik üretiminiz ve oyunculüğünüz ara-

sında nasıl bir bağ kuruyordunuz?

Filmler için özel besteler de yaptım. Özel bestelerdi ama filmlerin içindeki yaşanan olaylar bizim gerçek hayatta yaşadığımız olaylardı. Yaptığım bestelerin birçoğu filmin içindeki bazı sahnelerle birleşiyordu.

'Bir Teselli Ver' ve 'Batsın Bu Dünya'yı da filmleri için mi bestelemiştiniz?

'Bir Teselli Ver' için demiyorum çünkü ilk filmimdi ama 'Batsın Bu Dünya' için öyleydi. 'Batsın Bu Dünya'yı yaptığım zaman filmi düşündüm fakat şarkı filmin hikâyesiyle bütünleşiyordu. O, Türkiye'nin ağıtı dediğim bestem. Çünkü günde 50-100 kişi öldürülüyor, yaralanıyor, her taraf bölünmüş, sevenler birbirine kavuşamıyor.

Şarkıyı farklı toplum kesimleri dinledi...

Ben hiçbir bestemde din, dil, cins, ırk ayrımına katiyen gitmedim. En son da Kıvrıkcık Ali'nin mezarına gittiğimde söyledim. Dedim ki 'ben hem Türk'üm, hem Kürt'üm, hem Çerkes'im hem Laz'im, benim adım insandır, insanlıktır maksadım.' Bakıyorum ki doğduğumuz topraklar herkesin benimsediği ve temiz tutması gereken topraklar. O zaman benim vatanım Türkiye Cumhuriyeti devletidir ama ana vatan dünyadır. İdealin nedir diye sorulursa şudur: Şu dünyada tek bir lisan konuşulsa, sınırlar olmasa. Hayal ama... Belki gerçekleşir, inşallah.

Bu söz John Lennon'ın 'Imagine' şarkısı gi-

Festival programında bu yıl 'Derdim Dünyadan Büyük' filmi bulunan Orhan Gencebay filmin hikayesini, sinema serüvenini ve daha fazlasını festival gazetesine anlattı

bi oldu Orhan Bey!

O da çok alem bir adamdır! Çocukluğumuzda çok dinledik.

Şerif Gören'le tanışmanız nasıl oldu?

1978'te 'Aşkı Ben Yaratmadım' filmi çektik, orada tanıştık. Güzel bir film oldu, sevildi. Daha sonra da 'Derdim Dünyadan Büyük'ü çektik. Filmin final sahnesindeki parçayı özel olarak yaptım. O sıralarda gecekondu sorunu vardı. Hisarüstü'ndeki gecekonducular yıkılmak üzereydiler. 40 sene evvel orada doğmuş, büyümüş insanlar vardı. Evlerini yıkmaya kalkmışlardı. İnsanlar 'böyle şey olmaz' diye ayağa kalkmıştı, biz de çok üzülmüştük.

Film gerçekten de gecekondu yıkılmalarının yaşandığı mahallerde çekildi yani...

Evet. Biz de o kış kıyamette onların evsiz barksız kalmalarına çok üzüldüğümüz için, hikâyemizle de birleşiyordu, orada çektik.

Oynayanlar arasında da o mahallelerde yaşayanlar var mıydı?

Tabii, tabii, öyle çok insan vardı. Ben orada şunu anlatmak istedim. Sözlere dikkat edilirse... 'Alan aldı, giden gitti ah ile / Ölen öldü, kalan kaldı, vah ile / Yaşanır mı bu zulümle, kahr ile / Asırlara sığmaz bizim derdimiz / Yetmez olduk kendimize, kendimize?' Sözlere mesajı anlatıyor.

Yoksul mahallerle ilgili barınma sorunu hâlâ sürüyor. Mesela Anka-

ra'da Dikmen Vadisi'nde olduğu gibi. Bugünden baktığınızda bu sorunu nasıl yorumluyorsunuz?

Demek ki aynı sorunlar devam ediyor. Herkes yaşama kaygusuyla istemediği şeyleri yapabiliyor. Ama disiplin olması lazım, kural olması lazım. Bu insanların büyük şehirlere gelme nedeni de buldukları yerlerde karınlarının doymamasıydı. Önce devletimizin bu kayguyu giderebilmesi lazım.

Festival izleyicilerine neler söylemek istersiniz?

Kendilerine çok selam ve sevgilerini yolluyorum. Berhudar olsunlar, sağ olsunlar. Bizim bir zamanlar o zor imkânlarla sinema aşkıyla, sanat aşkıyla, geceli gündüzlü, severek yaptığımız çalışmalarını izliyorlar. Bizi mutlu edecek. Bu mesajlar zorlu mesajlardır. Bu mesajları hissetmeleri beni mutlu eder. Orada somut bir şeyi söylüyoruz. 'Yılların günahı kaderde mi kalacak'. Yani sen 'kaderimiz buymuş' diyerek mi kendini avutacaksın? 'Elbet bir gün insanlık sizden hesap soracak / Bin dertle, bin gamla yaşadım çok yılları / Sardıkça ezdi bizi yoksulluğun kolları'. Çünkü onlar yoksul. Oralardaki evlerini yıkmaya kalkıyorlar. İnsanlarımızın büyük çoğunluğu zorla yaşıyor, bunu görüp de bunu işaret etmemek olur mu? 'Biz görmesek de görecekler var o güzel yarınları'. Ümidimiz de bir gün daha iyi olmaya yöneliktir. Biz görmesek de ama görecekler var, düzelecek yani bunlar. 'Haklıysan vur bize boyun kıldan incedir'. Sen haklıysan cezamızı çekeriz. 'Eğer insanlık yaşıyorsa, bu acılar, dert nedir / İnsanız, insanca yaşamak gayemiz / Ne şiddet ne de isyan / Haktan yana derdimiz / Bir gün eğer yaşıyorsak görececek her birimiz / Biz görmesek de görecekler var, bitecek dertlerimiz'.

(Söyleşinin tam metnine www.senedika.org sitesinden ulaşılabilir)

Bir kıvılcım düşer önce...

AHMET MERİÇ ŞENYÜZ

Benden festival gazetesi için Arkadaş'la ilgili bir yazı istendiğinde, sıklıkla 'nostalji'nin ağır bastığı sohbetlerin nesnesi olan bu filmi tekil olarak ele almak yerine, bunu 1970'ler Politik Sineması üzerine birkaç kelam etme fırsatı olarak değerlendirmek istedim. Zira bu dönem, Türkiye sineması için önemli bir dönemeç olmasının yanı sıra bana kalırsa sinemamızın en heyecan verici ürünlerinin verildiği bir aralığı da tanımlar. Arkadaş'ın da önemli örnekleri arasında yer aldığı bu dönem için Türkiye sinemasının 'yeni dalgası' desek hiç de abartmış olmayız. Zaten 1970'ler Politik Sineması, dünya sinema literatüründe de Güney Amerika'daki 'yeni dalgalar'ı da içine alan 'Üçüncü Sinema' kategorisinin bir parçası olarak göze çarpar.

Dönemi açan hiç kuşku yok ki, Yılmaz Güney'in 1970 tarihli filmi Umut'tur. 1960'lardan itibaren başlayan kitle hareketleri, bu yıldan itibaren beyaz perdede yansımaları bulmuş, kitle mücadelesi içerisinde oluşan entelektüel birikim sinemaya akmaya başlamıştır. Özellikle üniversitelerdeki muhalif atmosferden beslenen sol düşünceli genç aydınların sinemaya ilgi duyarak bu alana girmesi de akımı canlı tutan etmenler arasındadır. Onat Kutlar'ın önderliğini yaptığı İstanbul Sinematek'i ve yine aynı çevre tarafından yayımlanan Yeni Sinema dergisi, akımın hem dünyadaki diğer örneklerden beslenmesini sağlamış hem de akımın kuramsal altyapısına katkıda

bulunmuştur. Dönemin filmlerinde özellikle İtalyan Yeni Gerçekçiliği'nin bariz izlerine rastlamak olanaklıdır.

Dönemin en önemli yönetmenleri arasında, Yılmaz Güney, Zeki Ökten, Şerif Gören, Yavuz Özkan, Erden Kıral, Ali Özgentürk ve Tunç Okan sayılabilir. Akım elbette bu isimlerle sınırlı kalmamış daha önceden sinemaya başlamış ustaları da etkileyerek onların toplumcu bir yönelimle filmler çekmesi için zemin oluşturmuştur. Bu dönemin en ticari filmlerinde bile toplumcu bir yaklaşım sezilenir. 1970'ler, Politik Sineması, ana akımın biraz dışındaki bir film kümesini tanımlasa da dönemin hava-

Köyden kente göç, ağalık düzeni ve feodal ilişkilerin yarattığı olumsuzluklar, Anadolu köylerinin geri kalmışlığı ve yoksulluğu, köy teması altında işlenen başlıca konulardır.

1970'ler Politik Sineması, köy temasının yanı sıra işçi sınıfına,

şehirdeki sınıf ayrımına, Avrupa'ya giden göçmen işçilerin sorunlarına ve sınıf mücadelesine de yer vermiştir. Ancak, doğrudan örgütlü politik mücadeleyi konu eden çok az sayıda film çekilmiştir. Filmlerin kahramanları, politik anlamda bilinçli, aktif mücadele veren öznelerden çok, sıradan kişiler arasından seçilmiştir. Filmler, çoklukla halktan insanların başına gelenler üzerinden bir sistem eleştirisine varır, siyasi mücadeleler ise daha çok bir fon olarak kullanılır.

Akım etkisini, 1980'lerin ortalarına kadar bir şekilde sürdürür. 12 Eylül'ün baskı ortamı ve Türkiye'nin düşünsel ikliminde sosyalist düşüncenin hegomonik üstünlüğünü yitirmesiyle akım, sahneyi terk eder. Türkiye'nin entelektüel yaşamında feminizm ataktadır ve Türkiye sinemasının yeni dönemi 1980'lerin 'kadın odaklı filmleri' olacaktır.

YILMAZ GÜNEY

ARKADAŞ

MELİKE DEMİRAG
KERİM AVSAR
AZRA BALKAN
SEMRA ÖZDAMAR

sının da etkisiyle bu filmlerin etkisi

kisi dönemin popüler filmleri olan 'Arzu Film' ekolünde dahi kendisini hissettirir.

1970'ler Politik Sineması'nın sıklıkla işlediği temaların başında 'köylülüğün sorunları' yer alır. Bu eğilimin ortaya çıkmasında, hem dönemin hakim edebiyat anlayışı olan 'köy gerçekçiliği' romanlarından yapılan uyarlamaların etkisi hem de dönemin Türkiye solunun "Türkiye yarı feodal bir ülkedir" tespiti üzerine inşa edilen anti-feodal mücadelenin yansıması vardır.

1970'lere damgasını vuran bir 'Arkadaş'

1970'lerin Politik Sineması'nın üretimleri arasında muhtemelen halen en çok hatırlanan film, Yılmaz Güney'in Arkadaş'ı olmuştur. Akımın ilk örnekleri arasında yer alan Arkadaş, bu dönem sinemasının en güçlü yönleriyle bazı müzmin zayıflıklarını bir arada taşır ve bu özelliğiyle de yukarıda anlatmaya çalıştığımız çerçevenin mükemmel bir örneği haline gelir. Arkadaş'ta ilerici değerlerle feodalite kalıntısı bazı ilkel düşüncelerin bir arada bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Düşünsel yapıdaki bu karşıtlık, filmin biçimsel özelliklerine de yansır; Arkadaş bazı yönlerden (örneğin mizansen yönetimi) dönemine göre yenilikçi başka bazı açılardan ise (örneğin montaj) zamanının bile gerisindedir. Öte yandan başrollerde Yılmaz Güney ve Melike Demirağ'ın uyumu, Demirağ'ın seslendirdiği unutulmaz şarkısıyla film, bilinirlik yönünden dönemin tüm filmlerini aşmış, hâlâ kendisinden bahsettiren bir popüler kültür olayı haline gelmiştir. 1968-1978 devrimci kuşakları için arkadaşlık çok önemli bir değer olarak göze çarpmaktadır. Zaten filmin nostaljik değerini artıran en önemli unsur da hiç kuşkusuz ki dönemin güçlü dostluklarına duyulan özlemdir.

İktidarın ve gücün yanında yer alan

■ SİNAN YUSUFOĞLU

Yeşim Ustaoglu ve Fatin Akın'a yönetmen yardımcılığıyla başladığı sinema serüvenine ilk yönetmenlik denemesi Çoğunluk'la devam eden Seren Yüce, Venedik başta olmak üzere birçok festivalden önemli ödüller aldı ve yılın en çok konuşulan filmine imza attı. Güçlü senaryosu ve usta sinema diliyle Türkiye'de politik sinemanın nasıl yapılacağına dair önemli dersler veren Çoğunluk, sınıfsal söyleminden taviz vermeden erkeklik, azınlık ve ezenin şiddetine oldukça gerçekçi bir açıdan kamerasını doğrultuyor. 6. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali'nde gösterilecek olan Çoğunluk'un yönetmeni Seren Yüce'yle ilk filmi Çoğunluk'u, ülkedeki milliyetçi-muhafazakar çoğunluğun hallerini ve gelecekte yapmak istediği sinemayı konuştuk.

Çoğunluk filminin fikri nasıl ortaya çıktı? Filmin hikayesini yazarken beslendiğiniz kaynaklar nelerdi?

Öncelikle ayrımcılığa dair bir fikir geliştirmeyi amaçladığım. Bunun sadece siyasiler tarafından beslenen bir olgu değil ya da onların etkisiyle de olsa içimizden bir yerlerden gelen bir olgu olduğunu fark etmemle çıktı diyebilirim. Ayrımcılığın toplum içinde en derinden nasıl oluştuğunu düşündüğümde, bu duruma bir bireyin nasıl geldiğini kendi görebildiğim kadarıyla anlatmak istedim. Bir karakter oluşurken ayrımcılık, milliyetçilik gibi fikirlerden nasıl etkilendiğini bulmaya çalıştım. Buradan da otomatik olarak 20 yaşındaki bir adama ve ailesine girmiş oldum. Kendi çevremden gördüklerim ve günlük hayatta etrafımızda olup bitenler bana çok kaynaklık etti.

Sizin için bu ülkenin 'çoğunluğu' ideolojik olarak neye tekabül ediyor ve filmde bu ülkenin çoğunluğunu ne kadarıyla yansıttığınızı düşünüyorsunuz?

Bu ülkenin çoğunluğu demek ne kadar doğru bilmiyorum ama ideoloji olarak kapitalizm toplumun her kesiminde mevcut kanımca. Çoğunluk'ta

anlatılmak istenen bir çok ideolojiye temel oluşturan ben merkezci bir zihniyet daha çok. Güç ve iktidarın yanında olmaya özen gösteren, ekonomik gücünü sürekli kılmak ve geliştirmek için insani değerlerden uzaklaşan davranış biçimlerini anlatmaya çalışıyor film.

Film orta-üst sınıf aileden bir gencin hikayesini anlatırken sınıfsal bir söylem de inşa ediyor. Bunun yanı sıra erkeklik, azınlık gibi konuların mesele ediyor.

Türkiye sinemasında yeterince temsil bulamayan bu meseleleri kurarken beslendiğiniz temel kaynaklar nelerdir?

İçinden geldiğim üst-orta sınıf, sokaktaki insanlar, medya - ilk aklıma gelenler ve bu hikayeyi kurarken beslediğim bazı kaynaklardı.

111', 2010, Türkiye
Yönetmen: Seren Yüce
Senaryo: Seren Yüce
G. Yönetmeni: Barış Özbiçer
Oyuncular: Bartu Küçükçağlayan, Settar Tanrıöğen, Esmem Madra, Nihal Koldaş, Erkan Can

Genç Mertkan'ın hayatı son derece basittir: Babasının inşaatlarında getir, götür işlerine bakar, arkadaşlarıyla alış veriş merkezlerinde sağı solu keser, arabayla turlar. Ne zamanki bir büfede garson olarak çalışan Gül'le tanışır boşluğu ve basitliği değerlendirmek için karşısına bir fırsat çıkar.

Filmde çok başarılı bir oyuncu yönetimi göze çarpıyor. Oyuncularla nasıl bir çalışma yürüttünüz?

Senaryonun kendisi ekibin oluşmasında baştan belirleyici oldu. Ne kadar uyumlu olabileceğimizi senaryo belirledi zaten. Bartu'yla Mertkan karakteri hakkında ara ara uzun bir zaman sürecinde konuştuk. Bartu ve Esmem'le daha çok vücut dili üzerinde çekimlerden önce bolca prova yaptık Settar abi ve Nihal ablayla bir defa toplu olarak senaryoyu baştan aşağı okuduk.

Çoğunluk'un tekniğini de biraz konuşalım. Sinema dilini ve estetiğini belirlerken nelere dikkat ettiniz?

Mümkün olduğunca gerçek hayatı taklit etmeye, zaman gerçekte nasıl akıyorsa ona sadık kalmaya çalıştık. Kamera olarak da olabildiğince oyuncular ile seyircinin arasından çekilmeye çalıştık. Müdahale etmeden en sadesini aradık hep.

Son soru üzerinden gidersek, sinemanızda kurmak istediğiniz biçimsel

ve düşünsel yapıya dair neler söylemek istersiniz? Bu anlamda sizi etkileyen yönetmenler ya da herhangi bir akım var mı?

Sakin olmanın hayatın akışını kolaylaştırdığını düşünüyorum; bunu mümkün olduğunca sinemaya da uygulamaya çalışıyorum. Bir meseleyi en yalın haliyle anlatmanın doğru olduğuna inanıyorum ama sinema estetik de gerektiriyor. İkisini gene bir sakinlik içerisinde bir araya getirmek gerek kanımca. Tüm dünya sinemasında, özellikle festivallerde boy gösterebilen filmlerde gerçekçi olmak gibi bir anlayış var. Bunun iyi ve kötü örnekleri var. Usta olarak adlandırabileceğim ilk aklıma gelen isimler Mike Leigh ve Michael Haneke olabilir.

Filminiz İşçi Filmleri Festivali'nde gösteriliyor. Ne düşünüyorsunuz?

Bugüne kadar İşçi Filmleri Festivali'ni çok takip edemedim maalesef. Çoğunluk'un festivale kabul edilmesi benim için mutluluk verici.

Dokunmaktan korkmayanlar...

Press, 90'larda Diyarbakır'da yaşayan basın emekçilerinin tüm zorluklara rağmen gazetecilik yapma inatlarına doğrultuyor kamerasını. Basın özgürlüğü alanında bugün o günlerden uzak mıyız dersiniz?

■ SINAN YUSUFOĞLU

Sedat Yılmaz'ın yönettiği Press 90'lı yılların zor zamanlarını anlatıyor ve o günlerde Diyarbakır'da yaşayan basın emekçilerinin tüm zorluklara rağmen gazetecilik yapma inatlarına doğrultuyor kamerasını. Bugün de gazetecilerin üzerindeki baskılar sürüyor. Ahmet Şık'tan 90'lı yılların Özgür Gündem Diyarbakır bürosuna uzanıyor, Türkiye'de basın emekçilerine karşı iktidarın baskısının altını çiziyoruz.

Ahmet Şık, bu satırların yazılmasından tam 55 gün önce bir sabah vakti evinden alınmış ve hayatı boyunca mücadele ettiği insanlarla aynı 'örgütün' bir parçası olarak cezaevine konulmuştu. Onu içeri alanlar, bizden onun bir 'terör örgütü' üyesi olduğunu kabullenmemizi istiyorlar ve gözaltına alınmasının nedeninin yazdığı kitap değil bu örgütle kurduğu ilişki olduğunu söylüyorlardı. Daha basılmadan toplatılan kitap taslağı da iktidarın korkusundan yaşadığı bir akıl tutulması değil sadece ufak bir önlemdi tüm manipülasyonlara karşı! Ahmet Şık ve Nedim Şener canları pahasına gazetecilik yapan insanlar değillerdi artık, onlar 90'ların namı 'apoletli' faşist paşalarıyla aynı örgütün üyesi ve bu ülkede yaşayan 'halkların' düşmanı, darbeci bir gruhun savunucularıydılar(!)

Ahmet, gözaltına alındığı sabah arabaya bindirildiğinde müstehzi gülümsemesiyle "Dokunan Yanar" dediğinde, bu memleketin "el değiştirmiş" ceberrut iktidarlar tarafından nasıl da ateşe verildiğine ve etrafımızı saran amansız bir korku çemberinde nasıl da nefessiz bırakıldığını işaret ediyordu. Ahmet yanmanın ne demek olduğunu iyi bilenlerdendi. 90'larda başladığı gazetecilik günlerinde de yanmıştı, 'yoldaşı' Metin Göktepe öldürüldüğünde de... Cumartesi Anneleri'nin vakur acısına sığındığında da hissediyordu yanmanın ne olduğunu,

'solcu' gazete Radikal'den hakkını aradığından kovulduğunda da. Ahmet, bu ülkede vicdaniyla ve onuruyla gazetecilik yapmanın ete kemiğe bürünmüş haliydi!

Ahmet, 90'lar'da başlamıştı gazeteciliğe. O yıllarda ülkenin doğusunda da "dokunan yamıyordu". Şimdinin suskun ve "mazlum" yenik apoletli iktidarı o günlerde mangalda kül bırakmıyor, Güneydoğu'yu yangın yerine çeviriyordu. Ahmet'in şimdi aynı havayı solumak zorunda bırakıldığı faşist paşalar ve tekiçiler, o günlerde "derin" faaliyetler yürütüyorlardı bölgede ve "herşey vatan içindi" nihayetinde. Ahmet bir kitap yazıyordu o günlerden bugünlere dair. İktidarın 80 sonrası nasıl da el değiştirdiğini anlatan bir kitapta bu.

Sedat Yılmaz ise bir film çekti 90'ların o karanlık günlerine dair. O yangın yerinde hayatları pahasına gazetecilik yapan bir grup muhabirin hikayesini anlatan bir film. Silahlarla, bom-

100', 2011

Yönetmen: Sedat Yılmaz

Senaryo: Sedat Yılmaz

G. Yönetmeni: Demir Gökdemir

Oyuncular: Aram Dildar, Engin Emre Değer, Kadim Yaşar, Sezgin Cengiz, Tayfur Aydın, Asiye Dinçsoy, Bilal Bulut, Ömer Şahin, Fırat Altay, Abdullah Tarhan, Kemal Ulusoy, Mahmut Gökğöz

balı saldırılarla, sokak ortasında infazlarla, gazetenin basılması, matbaanın yakılmasıyla. Susturulmaları için yüzlerce nedenle yani!

Yılmaz, bugün yasalarla hayatları ihlal edilen ve özgürlükleri kısıtlanan gazetecilerin, 90'lardaki izini sürüyor filmde. O günlere hakim olan ise, "sokak yasaları". Kontrgerillanın "derin" faaliyetleri, kabul edilmeyen JİTEM'in silah ve ölüm yasaları... İki yılda 27 çalışanını kaybeden Özgür Gündem'in hikayesi var perdede. Belgesel gerçekli-

ğinde ve ölüm soğukluğunda bir kamera, tekinsiz sokaklarda ve küçük bir ofisin içinde gezinirken, kadraja giren yoksul ama baskılara karşı taviz vermeyen Kürt basın emekçileri de ölüme yürüyorlar. Kırık tuşlu daktiloları, bozuk fotoğraf makineleri, kimsenin korkudan artık yanlarına yaklaşmadığı ve ölümü bile bile yürüdükleri karanlık yolları... Şakağından kan sızan bir muhabirin siyah beyaz fotoğrafında donup kalıyor sinema. Kurmaca yerini hakikatin sertliğine bırakıyor. Sözcüklerin bittiği yerde ise, dili yasaklanmış bir halkın kırık kasetçalarından Ciwan Haco'nun bir ezgisi yükseliyor. "Min navê xwe kola li bircên Diyarbakir" *

Gazetenin Diyarbakır bürosunun hikayesini anlatıyor Yılmaz. Küçük, yoksul ve tedirgin bir büronun hikayesini. Muhabirler, bölgedeki insan hakları ihlallerini yazdıkları için bir bir öldürülürken; ofiste getir götür işleri yapan küçük Fırat'ın sorgulayan ama gazeteciliğe inançlı bakışları "tutunuyor" kadraja. "Dokunanın yanacağını" bile bile yere düşen fotoğraf makinesini eline alarak devam ediyor yoluna. Fırat'ın inancında ve iktidarlara başkaldırısında Ahmet, Hrant ve sadece muhalif olduğu için yaşam hakları ihlal edilenler yansıyor perdeye sonunda. Diyarbakır'da ya da İstanbul'da...

Yılmaz 'Press'le, iktidarlara ve onların tüm baskı araçlarına karşı mücadele eden bir grup gazetecinin hikayesini taşıyor perdeye, hakikatten ve vicdandan bir an olsun taviz vermeden. Dokunanın (yine) yandığı 2000'lerden 90'ların zor zamanlarına bir selam gönderiyor. Ve filmin sonunda devletin içindeki bir çeteyi ortaya çıkardığı için öldürülen gazeteci Alişan'ın sesi yankılanıyor Diyarbakır sokaklarında: "Kurşun, gerçeği öldürmez."

*Adımı Diyarbakır surlarına yazdım.

Özgür Gündem: İnadına gazetecilik!

Mayıs 1992'de yayına başlayan Özgür Gündem Nisan 1994'e kadar yayını sürdürdü. Kapanan gazeteyi Özgür Ülke ve diğer ardılları sürdürdü. Yayımlandığı dönemde Özgür Gündem saldırıların hedefi oldu. Bu olaylarda gazetenin 8 muhabir ve yazarı ile 19 dağıtıcısı, çoğu faili meçhul bir şekilde öldürüldü. Gazeteciler Yahya Orhan, Hüseyin Deniz, Musa Anter, Cengiz Altun, gazete çalışanı Hafız Akdemir 1992 ve 1993'te vurularak öldürüldü. Özgür Gündem muhabiri Burhan Karadeniz, 1992'teki silahlı saldırı sonucu 19 yaşında felç oldu. Yeni Ülke muhabiri Mecit Akgün 2 Haziran 1992'de Nusaybin'de bir telefon direğinde asılı

olarak bulundu. Özgür Gündem Bitlis muhabiri Ferhat Tepe kaçırıldı ve 4 Ağustos 1993'te ölü olarak bulundu. Gazetenin 17 yaşındaki muhabiri Nazım Babaoğlu, 12 Mart 1994 tarihinde bir haber için Siverek'e gitti ve kendisinden bir daha haber alınamadı. Diyarbakır'da 1993'te iki gazete bayii silahlı saldırıya uğradı. Aynı yıl gazeteyi dağıtan çocuklara yönelik bıçaklı saldırılar düzenlendi. yine 1993'te Yüksekova'da gerçekleşen bir bombalama eyleminde bir gazete bayii hasar gördü. Özgür Ülke İstanbul ofisinde 2 Aralık 1994'te meydana gelen bombalı saldırıda bir gazete çalışanı öldü, 18 kişi de yaralandı. Özgür Gündem 4 Nisan 2011'de yeniden yayına başladı.

Türkiye'de 'Press'in hali

Press filminin yönetmeni Sedat Yılmaz'la filmini, Türkiye'de politik sinema yapmayı ve Kürt sinemasını konuştuk.

Özgür Gündem'in Diyarbakır ofisinin filmini yapma fikri nasıl ortaya çıktı ve o süreci anlatırken hangi kaynaklardan beslendiniz?

Sinemacılar birtakım tercihlerini sanatsal kaygılarla yaptığını söylese de, benim için durum hiç de öyle olmadı, olmuyor. Daha önce yazdığım senaryoları çekme şansım olmadığı için, kendi imkanlarımla çekebileceğim bir fikir arıyordum. O günlerde Yapım 13'teki arkadaşlar Bayram Balcı'nın Gündem gazetesinin Diyarbakır bürosunda yaşanarlardan yola çıkarak geliştirdiği fikirden bahsettiler. O fikir ilgi çekiciydi ve ben filmin ilk senaryosunu yazarken bütün film sadece büronun içinde geçiyordu. Tek mekanda film çekmek birileri için bir tercih olabilir, ama benim için biraz da zorunluluktuk. Çünkü hiçkimsenin desteklemeyeceği bir projede tek mekanda çalışmak bütçeyi ve prodüksiyonu gayet rahatlatan bir şey. Tabii senaryo zaman içinde değişti ve büronun dışına da çıktık ama hala filmin büyük bir kısmı büroda geçiyor.

Böyle önemli bir mesele üzerine film yaparken; filmin biçimsel ve düşünsel yapısını nasıl oluşturduunuz? Bu süreçte sizi neler zorladı?

Gerçekleri anlatıyorsunuz, çok sert, acı gerçekler. Bu sert gerçekler Kürt sorunu ile ilgili olunca herkesin hassasiyetleri daha da artıyor. Kürtler ve batıdaki Türkler, benim için iki farklı izleyici grubu ya da referans noktalarıydı. Kürtler için, konuyu duygularını sömüren değil yaşananlara belli bir mesafe koyarak ama olanca çıplaklığı ile ortaya koymaya çalıştım.

Batıdaki Türkler için öyküsünü anlattıklarımızın önce insan olduklarını hissetmelerini amaçladık. O nedenle sert meseleleri anlatmayı deneyen filmde, aynı zamanda gayet insani komiklikler, saçmalıklar, kaygılar da önemli bir şekilde yer alıyor. Filmin büyük bir çoğunluğu tek mekanda geçiyorsa, görsel olarak yaslanabileceğiniz fazla malzeme olmuyor. Öykü ve oyunculukların ön planda olduğu bir filmde Press. Gösterişten uzak, yalın bir dil tutturmaya çalıştık. Filmin temposunun beklenenden daha hızlı olması ise, öyküsünü anlattığımız insanların gazetecilik yapılarıyla ilgili biraz.

Amatör ve profesyonel oyuncularla çalıştınız bu projede. Oyuncu seçiminde nelere dikkat ettiniz ve sette oyuncularla böyle bir hikayeyi kurarken neler yaşadınız?

Başrol oyuncusu Aram Dildar hariç ana karakterleri canlandıran bütün oyuncular tiyatro eğitimi almış oyunculardır, onların şöhretli olmamaları amatör oyuncu olmaları anlamına gelmiyor.

Oyuncu seçiminde en önemli ölçümüz sahicilik meselesi idi. Oyuncunun anlattığımız öykü ile bir fikrinin olması ve orada yaşananları hissedebilmesi önemli bir faktördü. Oyuncular bölgede yaşananlara yabancı olmadıkları için, ben bir şey anlattığımda bunun ne olduğunu bilmeleri önemli bir avantajdı.

Oyuncuların ve film ekibinin hikayeye dair temel motivasyonu neydi?

Oyuncuların filmde hiç para almadan çalıştıklarını söylememe gerek bile yok. Hepsinin motivasyon kaynağı senaryo idi. Daha öncesinde ne beni tanıyorlardı ne de şöhret olmak gibi bir beklentileri vardı. Projeye inandılar ve sonuna kadar da bu inançlarını korudukları için bu filmi bitirebildik.

Filmin çekim aşamasında bölgede herhangi bir zorluk yaşadınız mı? Bu yönde kaygılarınız var mıydı?

Diyarbakır'a gitmeden önce orada nasıl karşılanacağımızı kestirebiliyorduk. Diyarbakır'a ayak bastığımız akşamdan başlayarak, polis ensemblede olduğunu gayet güzel hissettirdi. Biz film için bastırıldığımız

Gündem gazetelerini zulalamıştık. Çünkü Diyarbakır emniyetine Gündem gazetesinin filmini çekeceğimizi söylemedik. Ancak gazeteyi çekeceğimiz bir sahneye hazırlanırken, polisler gelip, setteki gazeteleri arıyordu. Bize bir şey söylemiyorlardı ama aradıkları gazete Gündem'di. Biz Diyarbakır çekimleri boyunca bir kere bile Gündem gazetesini kullanamadık. Kısaca Gündem gazetesi Diyarbakır'da hala yasaktı.

Herhangi bir yerden destek alınmayan bu ve benzeri projelerin yapım aşamasında ne gibi zorluklar yaşadınız?

Proje için herhangi bir yerden destek almadık. Oraya buraya borçlanarak ve imece usulü desteklerle hayata geçmiş bir projedir Press. Dolayısıyla sette imkansızlıklardan dolayı çok zorlandık. En basit şeyleri bile sağlayamadığımız için, bunu postta hallederiz diyorduk. Filmin çekimlerden sonra bu kadar uzun bir sürede tamamlanma nedeni de budur. Sokakta bir şey çekeceğimiz zaman o döneme ait olmayan o kadar çok tabela, araba, çanak anten oluyordu ki, bunları post prodüksiyon sürecinde tek tek temizlemekle uğraştık. Setteki yetersizlikler ve sorunlardan dolayı çok sıkıntılı çekimleri ancak postta toparlayabildik.

İlk uzun metraj filminiz olan Press festivallerden ödüllerle dönüyor. Böyle bir filmin ödüllendirilip, takdir edilmesi nasıl bir duygu?

Benim için, beklentimin çok ötesinde iyi bir durum. Ama asıl önemlisi artık Türkiye sinemasında politik filmleri görmezden gelme tutumundan vazgeçilmesidir. Sözgelimi biz 2008'de Press'i çekerken, Kazım Öz'ün Fırtına filmi gösterime girmişti. Ne festivaller filmi kabul etti, ne de birçok sinema yazarı film üzerine iki satır yazı yazdı. Tam bir yok sayma durumu yaşandı. Aynı şeyin Press'in de başına geleceğini düşünüyorduk ama tam tersi oldu.

Bu biraz da Türkiye'de siyasi atmosferin değişimiyle ilgili diye düşünüyorum.

Sinemanızda kurmak istediğiniz düşünsel ve biçimsel yapıyı merak ediyorum. Bu yapıyı kurarken beslediğiniz kaynaklar var mıdır?

Sinemada yapmak istediğim şeyi, politik kitle sineması olarak tanımlayabilirim. Film süreci boyunca etrafımdakilere hep şunu söylemeye çalıştım, "Press festivaller için yapılan bir film olmayacak. İzleyici ile rahat iletişim kurmaya çalışan bir film olacak". Ama her nedense film festivallerde beğenilirken, izleyiciden beklediğimiz ilgiyi göremedik. Bu konuda yanıldığımızı söylemiyorum, izleyici filmi seviyor. Ancak geniş bir kitleye ulaşmak sadece filmle ilgili değil, işin içine başka faktörler de giriyor. Hayalimde yapmak istediğim film, Akira Kurosawa'nın 'Yedi Samuray' filmidir. Kurosawa hem kitle sineması yapar hem de Japonya'nın sinema tarihine armağan ettiği en büyük sinemacıdır bence.

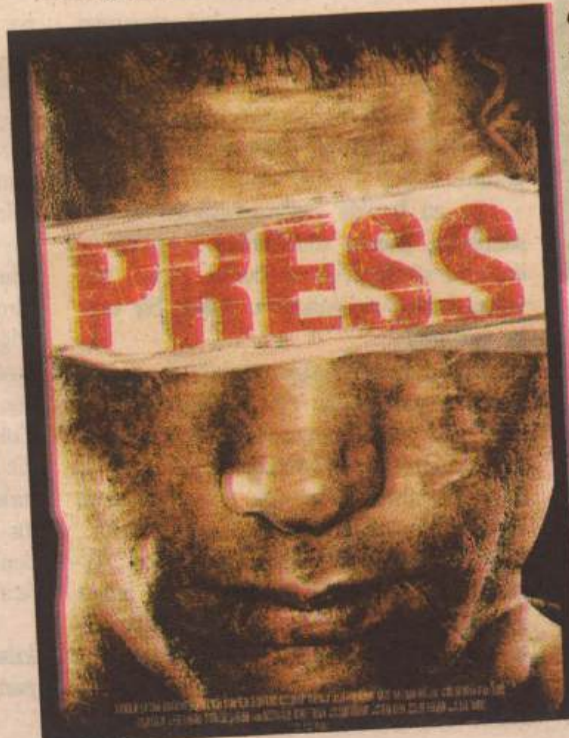
Türkiye'de politik sinemanın her geçen gün gelişmesini ve birçok yönetmenin "Yeni Sinema Hareketi" adı altında örgütlenmesini nasıl buluyorsunuz?

Örgütlenmek her zaman güzel bir şeydir. Politik sinemada üretimin artması ve kaliteli işlerin ortaya çıkması da güzel bir şey. Ancak İstanbul sineması eskiden ne işe bugün de o, orada değişen bir şey yok.

Türkiye'de politik sorunların parçası olmuş sosyalistlerin ve Kürt yurtseverlerin Türkiye sinemasına girebilmeleri yeni ve heyecan verici bir durum. 90'ların karanlık döneminde aktif politika ile uğraşan sosyalistler ve Kürt yurtseverler bugün film çekebilmeleri, o dönemin bir yansımasıdır.

Türkiye Sineması'nda Kürtlerin gerçek anlamda temsil edildiğini düşünüyor musunuz? Son yıllarda daha fazla zikredilen Kürt Sineması'nın varlığı konusunda neler düşünüyorsunuz?

Kürtlerin sinemada doğru temsil edilmeleri, yönetmenine göre değişiyor. Burada etnik kimlik çok da önemli değil. Sözgelimi Mahsun Kırmızıgül Kürt, ancak Güneşi Gördüm'de Kürtler, İstanbul sinemasının bakış açısıyla karikatürleştirerek anlatılıyor. Press'de ise Kürt gerçeğinin daha doğru aktarıldığını söyleyebilirim, oysa ben Türk'üm. Burada sinemada ve hayatta nerede durduğunuz bence daha önemli. Ben yaptığım işe Kürt sineması demiyorum ama Press filminin Kürt filmi olarak görülmesi ya da görülmemesi beni rahatsız eden bir şey değil. Kürt sorunu üzerine yapılan filmlere, Kürt filmi demek gibi pratik bir tanımlamanın ötesinde, ulusal kültürle bağlantılı bir şekilde bir Kürt sinemasını tanımlamak ve tartışmak gerekir. Bu da benden çok Kürt arkadaşlarımızın işi...

Yeraltından yükselen direniş sesleri

■ ÇETİN BASKIN

İranlı Kürt yönetmen Bahman Ghobadi'nin müzikle ve müzisyenlerle olan teşrik-i mesaisi yönetmenin takipçileri için oldukça tanıdık. Müzisyen Mirza'nın Halepçe katliamı sırasında iki oğluyla birlikte eski karısı Hanere'nin peşinden çıktıkları yolculuğu anlatan 'Gomgashtei dar Aragh' (Annemin Ülkesinin Şarkıları, 2002) ve İran Kürdistanı'nda yaşayan kompozitör Mamo'nun son konserini vermek için Irak Kürdistanı'na yaptığı büyültü gerçekçi yolculuğu 'Yarım Ay' (Niwemang, 2006); birbirinin devamı karakterler etrafında dönen ve yaşadıkları 'sınırsız acıları köklü Dengbejlik sanatıyla söze döken Kürtlerin yaşamındaki müziğin anlam ve önemine işaret eden filmler.

Ghobadi, son filmi Kimsenin İran Kedilerinden Haberi Yok'da (Kasi az Gorbehaye Irani Khabar Nadareh, 2009) gene benzer bir yolu izliyor ve bu kez bizi kırsaldan, dağlardan, savaşın ortasından alıp Tahran kalaba-

lığına teslim ediyor. Indie tandanslı müzik gruplarının İran rejimiyle köşe bucağın kovalamacasına oynadığı (bu kovalamacaya aynı zamanda filmin çekilme macerasını da imliyor) bir nevi müzik belgeseline imza atıyor yönetmen.

Bir taraftan Rana Farhani gibi İran müziğinin büyük isimleriyle diğer taraftan her türlü underground (filmdeki hip-hop parçası Ekhtelaf'a özel dikkat) müzik yapan grupların dinleyicilerine ulaşma yöntemlerini ve dolaşım alanını engelleyen devlet eliyle gerçekleşen yasaklamaların sonuçlarını tartışıyor yönetmen. Kimsenin İran Kedilerinden Haberi Yok, Ghobadi sinemasının sınırlarla ve ölümle çevrili sakin ama gerilimli önceki filmleriyle, yasaklama ve sınırlamalarla çevrili hareketli ve endişeli bir sinemasal dönüşümün de ilk örneği. Bu film, İran'a girişi engellenen Ghobadi'nin, rejim karşıtı film senaryosu bahanesiyle hapse mahkûm edilen Cafer Panahi ve Muhammed Resulov'un da hikâyesi aynı zamanda.

106', 2009, İran

Yönetmen: Bahman Ghobadi

Senaryo: Bahman Ghobadi, Hossein Mortezaeiyan, Roxana Saberi

G. Yönetmeni: Turaj Mansuri

Kurgu: Haydeh Safi-Yari

Oyuncular: Negar Shaghghi, Ashkan Kooshanejad, Hamed Behdad

Yönetmen kaçak, film kaçak, bu filmi siz kaçırmayın

■ S. YUSUFOĞLU / FATİN KANAT

'Sarhoş Atlar Zamanı' ve 'Kaplumbağalar da Uçar' gibi bol ödüllü filmleleriyle hem festivallerin hem de halkların yüreğinde önemli bir yer edinen Bahman Ghobadi, bu yılki festival programında da bulunan 'Kimsenin İran Kedilerinden Haberi Yok' filminden dolayı ülkesini terk etmek zorunda kaldı. Kamerasını ezilenlerin ve sesi çıkmayanların 'vicdanına' yerleştiren Ghobadi, tüm baskılara rağmen film yapmayı ve ülkesindeki ezilenlerin sesini dünyaya duyurmayı sürdürüyor. Türkiye'ye Monica Bellucci'yle bir film çekmeye gelen Ghobadi'yle filmlerini, İran'daki son gelişmeleri ve İran sinemasını konuştuk.

Filmlerinizde gerçeklikle kurduğunuz ilişki üzerine konuşabilir miyiz? Sinemanızı bu anlamda nasıl tanımlıyorsunuz?

Benim sinemam öykü sinemasıdır. Tabii ki en önemlisi gerçeklikten besleniyorum. Yaşadığım ülkenin hangi bölgesine giderseniz gidin, orada bir öykü çıkar ortaya ve bu gerçeklikle beslenen öyküyü bir anlatı olarak işlemek sanatçıya kalır. Olayların ve durumların, müdahale etmeden oluşan gerçeklikleri, oldukça güçlü ve bu beni çok etkiliyor sinema yaptığım da. Bu nedenle doğaçlamayı da seviyorum. Tabii benim de öykülediğim yine gerçeğe oldukça bağlı anlatılarım ve müdahalelerim de olabiliyor.

Abbas Kiarostami'nin asistanlığıyla başladığınız sinemaya. İran Yeni Dalgası'na nasıl bakıyorsunuz?

Bir çok sinemacıyı etkileyen önemli bir yönetmendir kendisi. Onun ilk filmle-

rini daha çok seviyorum. Son dönem filmleri beni çok etkilemiyor. Yeni Dalgadan etkilendiğim ve çok sevdiğim yönetmenler var ama ben farklı bir sinema arayışı içerisindeyim.

Samira Makhmalbaf'ın 'Kara Tahta'sında da beraber çalışmıştınız?

Makhmalbaf'ın İran sineması için çok önemli bir figür olduğunu düşünüyorum. Sayılı birkaç yönetmenden biridir. Çok zor şeyler yaşamasına rağmen sinema yapmaktan vazgeçmemiştir. Ben o süreçte 'Sarhoş Atlar Zamanı'nı yapmışım ve Makhmalbaf gördüğümde çok etkilenmişim fil-

mimden. Bunun üzerine Kürtlere dair bir film yapmaya karar verdiler ve "Kara Tahta" filmi için hazırlıklar başladı.

İran'ın Kürt bölgesinde doğdunuz ve Kürtlerin zor yaşamlarına dair filmler yaptınız. Kendinizi İran sinemasına mı yoksa Kürt sinemasına mı daha yakın görüyorsunuz?

Altını çizmek istiyorum, ben bir İranlıyım. İran Kürdüydüm ve bundan onur duyuyorum. Ancak Kürtlerin yaşadıkları yerlerdeki devletlerin Kürtlere karşı ilgisizliği, şiddeti, vs. durumlar bazı olumsuz koşullar yaratmıştır. Kürtlerin bulunduğu bölgelerde sinemalarının olmaması, yeterince gelişmemesi, üniversitelerin olmaması Kürt sinemasından bahsetmemizi zorlaştırıyor. Ben de sinemamda böyle bir kıyaslamayı pek uygun görmüyorum. İranlı bir Kürt olarak, her ikisinin de beni var ettiğini ve geliştirdiğini düşünüyorum.

Şu an İran'da yaşamıyorsunuz ve yasaklısınız. İran'da muhaliflere karşı da baskılar sürüyor. Sizce bunlar kişisel mi yoksa bütün sinemacılara dönük bir baskı var mı?

Bütün muhalif sinemacılara karşı bir baskının varlığından söz edebiliriz. Özellikle son gelişmelerden sonra gittikçe artan bir baskı var. Muhalefet güçlendikçe, baskı da artıyor. Bir çok yönetmen artık İran'da film çekemeyecek noktaya geldi. Cafer Panahi örneğinde olduğu gibi. Ayrıca benim İran'ın Kürt bölgesinde onları rahatsız edecek filmler yapmam bana karşı baskı ve sansürü artıran nedenlerdir. Mesela 'Yarım Ay' filmimin bir sahnesinde, oyuncular haritaya bakıp yol-

larını bulmaya çalışıyorlar. Bunu Kürdistan haritası olarak yorumlayıp, bu sahneyi çıkarttılar.

Son filminiz nedeniyle İran'da sorunlar yaşadınız ve baskılar nedeniyle ayrıldınız ülkeden. Hem filmin gelişim sürecini hem de ülkeden ayrılmınıza neden olan süreci konuşabilir miyiz?

17 yıl Tahran'da yaşadım ve hep bu şehirle ilgili bir film yapmak istedim. Ancak şehri iyice öğrenmem gerekiyordu. Diğer filmlerimden ve diğer yönetmenlerin filmlerinden farklı bir iş çıkarmak istiyordum. Film, yasaklı bir konuyu içeriyor Çünkü sistemin onaylamadığı ve yeraltına çekilmiş müzikten bahsediyor. Sonunda filmin oyuncularını ve birlikte çalıştığım ekip sayesinde bu filmi yaptık. İran'da yeraltına çekilmiş binlerce grup ve müzisyen var. Bu filmim de onların yaşadıkları zorluklar üzerinden, İran'daki baskıları ve yasakçı zihniyeti anlatıyor. 17 günde tamamıyla gerçek hikâyeler ve mekanlar üzerinden, kaçak olarak çektiğimiz bu filmi. Tam bir 'yeraltı' filmi olduğunu düşünüyorum. Tabii gördüğümüz gibi bu yasaklara karşı film yapınca da olanlar oluyor. Benim baskılardan sonra ülkemden ayrılmam gibi... Çok söze gerek var mı? İzleyicilerimden bir isteğim var. Eğer filmi görüp beğenirlerse desteklerini esirgemesinler. Bu tür bir filmin dağıtımını zayıftır. Bu nedenle insanların bu filmi duyurmalarını rica ediyorum.

Not: Söyleşinin gerçekleşmesinde katkılarını esirgemeyen ve çevirmenlik yapan Haşim Hüstreşahi'ye çok teşekkürler.

İşçinin fendi maden devini yendi

■ SİNAN ODABAŞI

2010 yılının ilk aylarında, ABD'nin California Eyaleti'nde yer alan küçük bir kasaba olan Boron sakinleri önemli bir sınavla karşı karşıya kaldı. Neredeyse bütün yetişkinlerin çalıştığı, dünyadaki en büyük boraks madenlerinden olan işletmede, patron Rio Tinto şirketi (Tunceli'de siyanürlü altın arama çabaları nedeniyle Anadolu'da da tepki toplamıştı) lokavt kararı aldı. Bağımsız belgesel sinemacı Joan Sekler'in bu süreci anlattığı filmi 'Lokavt' bu yıl festival programında. Festival açılış gecesinde de konuk olan Sekler tüm süreci ve filmi gazetemize anlattı.

Şirketlerin lokavt sürecindeki hakları nelerdir? Yaşanan olayda işçi sendikası, görüşmelerden sonuç çıkmayınca, grev örgütlemeyi niye tercih etmedi?

ABD'de işverenler ve sendikalar arasındaki ilişkilerde kuralları belirleyen federal kurum, Ulusal İş İlişkileri Kurulu'dur (National Labor Relations Board-NLRB). Kurallara göre, işçilere yeterli bir süre öncesinden ihbarda bulunulduğu takdirde, lokavt ilan etmek yasa dışı değildir. Boron kasabasındaki bu olayda, işçilere iki gün önce haber verilmişti. Burada asıl yasa dışı olan, Rio Tinto şirketinin lokavt kararından önceki müzakerelerde 'iyi niyet' kurallarına aykırı davranmış olmasıdır. Hem getirdikleri teklif tamamen kendi çıkarları üzerine kuruluydu hem de sendikayla masaya oturduktan 15 dakika sonra toplantıyı terk etmişlerdi.

NLRB'nin kurallarına göre, bir lokavt sırasında, iş yeri ve sendika arasında anlaşma sağlanana kadar, sözleşmeli işçilerin yerine ancak geçici bir süreliğine işçi alınabilmektedir. Ayrıca lokavt süresi boyunca işçiler, federal işsizlik sigortasından yararlanabilmekte ve bu küçük maddi katkı, maaşlarını alamadıkları bir dönemde onlara yardımcı olmaktadır.

Boron maden işçilerinin sendikası olan ILWU'nun grev ilan etmek istemesindeki neden, şayet böyle bir şey olsaydı, Rio Tinto'nun grevci işçilerin yerine alacağı işçileri, kalıcı olarak işe alma hakkına kavuşacak olmasıydı. Ayrıca, işçilerin bir grev halinde federal işsizlik sigortasından faydalanamadıklarını ve işçilerin başlattığı grevlerde medyada yapılan birçok yayının işçilerin aleyhine olduğu ve onların isteklerinin mantıksızmış gibi gösterilmeye çalışıldığını da belirtmek gerek.

Rio Tinto'nun boraks madeninde çalışan bütün işçiler sendikalı mı? Lokavttan sonra çalışmaya devam edenler arasında sendikahlar var mıydı?

Evet bu madende çalışan bütün işçiler sendikalı, buna "kapalı dükkan" deniyor çünkü burada sendikalı çalış-

60', 2010, ABD

Yönetmen: Joan Sekler

Senaryo: Joan Sekler

Kurgu: Christopher Toussaint, William Haugse

Görüntü Yönetmeni: Jeric Wilhelmsen

mak zorunlu. Bir lokavtta hiçbir sendikalı işçi çalışamaz ancak, bir grevde isteyen sendikalılar grev alanından ayrılıp çalışmaya gidebilirler. Bu lokavtta çalışanlar da, yalnızca yönetim ve gözetleme birimlerindeki insanlar ve geçici işçilerdi.

İşe alman geçici işçiler arasında, yasal ya da yasa dışı statüde bulunan göçmenler var mıydı?

Lokavta maruz kalan işçilerin yerine alınan işçilerin tamamı ABD vatandaşlarıydılar ve Pennsylvania'da bulunan ve sendika-grev kırıcılığıyla bilinen JR Gettier isimli bir şirket tarafından tutulmuşlardı. Bu işçiler işsizdi ve bir kısmı daha önce herhangi bir madende çalışmamış olduğundan, işi yapamayacak durumdaydılar. Bu yüzden madene geldiklerinde acele bir eğitimden geçirildiler.

ABD işçi sınıfının durumu ve emek mücadelesinin günümüzdeki görünümü hakkında ne söyleyebilirsiniz?

ABD'de yıllardır o kadar yoğun bir anti-sendika propogandası yapıldı ki, günümüzde özel sektörde ve devlet sektöründe çalışan işçiler arasındaki sendikalılık oranları, sırasıyla %7 ve %12 dolaylarında.

Gerçekten acınası bir durum ve bu konuda sendikaları da suçluyorum. Son 30-40 yılı işçilerin kitlesel bir biçimde örgütlenmesine değil, Demokratik Parti'ye maddi kaynak aktarmayla geçirdiler. Halbuki Demokratik Parti'nin sendikalara bağlılığı sözde kalıyor ve onları gerçekte hiç desteklemiyorlar. Demokratik ve Cumhuriyetçi

ları onlar yaptı ve kaydetti. Michigan eyaletinin bazı arka plan görüntülerini de Ulusal Yaban Hayatı Federasyonu (National Wildlife Federation) ücretsiz olarak sağladı.

Avustralya'ya da gitmem gerekmedi. Geçmişte oradaki maden işçileri sendikası için çekimler yapmış bir kameraman buldum ve o, benim için sendika başkanı ile röportaj yaptı. Ayrıca bana, daha önce çekmiş olduğu bazı görüntüleri de, bu bölümde kullanmam için verdi. Bu iş için ücretini de oradaki sendika karşıladı. Bougainville ile ilgili olarak ise, iki kadın aktivistle, Sidney'li bir kameraman benim için röportaj yaptı. Daha sonra, 'Hindistan Devrimi' isimli bir filmin yönetmeni olan Britanyalı bir belgeselciyle tanıştım. Bu film, Bougainville'deki yerli halkın nasıl, Rio Tinto'nun madenini kapattırıldığını ve askerlerle mücadele ederek sonunda nasıl kazandığını anlatan bir yapım. Yönetmen görüntülerini ücretsiz olarak kullanmama izin verdi ama, eğer benim belgeselim bir televizyon kanalı tarafından satın alınacak olursa, o zaman ona da bir pay ödeyeceğim.

Londra'ya ise kendim gittim ve Rio Tinto karşıtı gösteriyi kaydetmek üzere bir kameraman buldum, Rio Tinto CEO'sunun hissedarlar toplantısındaki görüntülerini ise, şirket internet sitesine koyduğu için, buradan indirip kullandık. Yani, eğer bağımsız bir belgesel film yapımcısıysanız ve projenizin masraflarını kendiniz karşılıyorsanız, hikayelerinizi çok para harcamadan anlatabileceğiniz yollar bulmalısınız. Ben, hikayelerini anlatacak insanları ve bunları görüntüleyecek kameramanları bulduğum için şanslıyım.

Son olarak, Rio Tinto'nun pes etmesindeki neden neydi?

Rio Tinto'nun pes etmesindeki esas neden, lokavt sırasında para kaybetmesidir. Öncelikle, geçici işçilerin çoğu vasıfsızdı ve müşterilerden gelen çok fazla sipariş vardı. Birçok iş kazası da yaşandı.

Lokavt başladıktan üç ay sonra, ILWU sendikasının Başkanı, Rio Tinto yönetimiyle bir araya gelerek California, Oregon ve Washington limanlarında, yani bütün bir batı kıyısı boyunca örgütlü olan sendikasının limanları kapatıp Rio Tinto ürünlerini sokmayabileceklerini söyledi.

Rio Tinto, işçilerin örgütlenip direnişe geçmeleri ve hem kurdukları internet sitesi, facebook hesapları, youtube ve benzerleri aracılığıyla hem de dünyanın çeşitli yerlerinde yapılan gösteri ve mitinglerden elde ettiği dünya çapındaki destek karşısında şoka uğradı. İşçilere diğer sendikalardan kamyonlarca gıda yardımı ve faturalarını ödemeleri için para yardımı da yapıldı. Kısacası işçiler sağlam durdu ve kavgayı kazandı.

Partiler arasında pek fark yok. İkisi de şirketleri, işçileri sömürme ve büyük kârlar elde etme çabalarında destekliyorlar.

Bu soruyu biraz da belgesel yapımcıları için soruyorum. Rio Tinto hakkındaki, Michigan, Avustralya ve Papua Yeni Gine, Londra gibi dünyanın farklı köşelerinden hikayeleri nasıl elde ettiniz? Herhangi bir maddi destek alma şansınız oldu mu?

Bu belgeseli neredeyse tamamen kendi kaynaklarımla çektiğim için yolculuğa ayıracak pek fazla param yoktu. Michigan'daki çekimler, zaten orada bulunan ve Rio Tinto'nun madencilik faaliyetlerine karşı yapılan protestoları kameraya alan iki kameraman-aktivist tarafından yapıldı. Bir miktar ücret karşılığında, benim için röportaj-

Suskunluk Halepçe'de bozuldu

Galasını, İşçi Filmleri Festivali'nin Ankara açılışında yapan 'Halepçe Sonsuz Umut' belgeselinin yönetmenleri Fatin Kanat ve Necmettin Salaz, filmin yapım sürecini ve Halepçe'ye dair düşüncelerini anlattılar

SİNAN YUSUFOĞLU

2010 yılında Ankara'da kurulan Sinetopya Film, bağımsız ve muhalif sinema yapmak için yola çıkarken; sesi çıkmayanların, görünmeyenlerin, ezilenlerin sesi olmak için kamerasını da vicdaniyle hareket edenlerin yoluna kurdu. Bu yolda yürüten bir grup sinemacı ilk filmlerini yaparak, bağımsız sinema üretimlerine devam edeceklerine dair önemli bir işaret verdiler. "Bir film yapmaktan öte, vicdanımızla bir iş yapmak önemliydi bizim için ve vicdanımızın sesi bizi sınırların ötesine taşıdı" diyor yönetmen Fatin Kanat. Daha önce 'İran Sineması'nda Kadın isimli bir kitaba imza atan Fatin Kanat, 'sinema ülkesinde' nefes alıyor uzunca bir zamandır. Cümlesinde sözünü ettiği sınır ötesi ise, Irak'ın kuzeyinde küçük bir Kürt kasabası olan Halepçe.

2010 yılı içerisinde filmin diğer yönetmeni yazar Necmettin Salaz'ın Halepçe üzerine bir kitap yazmaya karar vermesiyle başlıyor herşey onlar için. "Yıllardır yüreğimde taşıdığım bir acı vardı. Yanı başımızda Saddam tarafından öldürülen Kürtlerin acısıydı bu. 16 Mart 1988 günü başlayan ve kimyasal silahların kullanıldığı saldırı-

72', 2011

Yönetmen: Fatin Kanat, Necmettin Salaz
Senaryo: Fatin Kanat
G. Yönetmeni: Bora Balcı
Kurgu: Bora Balcı, Shepol Abbasi
Müzik: Rojda, Mehmet Atlı, Aynur, Kardeş Türküler

lar, 5 binin üzerinde Kürdün ölümüne neden oluyor. Binlercesi evlerini, köylerini, cenazelerini bile geride bırakıp kaçıyorlar. Var mı bundan daha büyük acı?" Zor sorular soruyorlar ama biliyorlar ki bu zor sorular, suskunluğun ve görmezden gelmenin duvarlarını bir bir yıkacak. "Bir kitap fikri olarak başlayıp, kitabın yanı sıra bir filme dönüşen Halepçelilerin hikayesi, dünya-

daki tüm ezilenlerin, sesi çıkmayanların hikayesi aslında. O nedenle bunu öncelikle Kürtler olmak üzere, tüm ezilen halklara armağan ediyoruz" diye ekliyor yönetmen Fatin Kanat. "Belgeselimizin ilk kez bu festivalde gösterilmesi bu nedenle bizim için çok anlamlı. Umuyoruz ki bu belgesel tüm ezilen, işçi ve emekçi kesimlerle buluşur" diyerek son sözünü söylüyor

Necmettin Salaz. Kitaptan belgesele uzanan sinema yolunda daha uzun süre yürüyeceklerini ise şöyle ifade ediyor Fatin Kanat: "İranlı bir mülteci belgeselinin son aşamalarındayız. Saddam'ın katliamına maruz kalmış Kürtlerden, İranlı bir mülteciye çıkıyor yolumuz. Hudutsuz bir dünya arayışı ve özlemindeyiz işte. Sinemamızı da bu dünyanın düşüyle kuruyoruz."

'Oğlunuz Erdal' hep 17 yaşında kaldı

76', 2010

Yönetmen: Tunç Erenkuş
Yapımcı: Sosyal Araştırmalar Vakfı
Senaryo: Tunç Erenkuş & Tefrik Taş
Görüntü Yönetmeni: Tunç Erenkuş
Kurgu: Tunç Erenkuş
Müzik: Ayşe Tütüncü

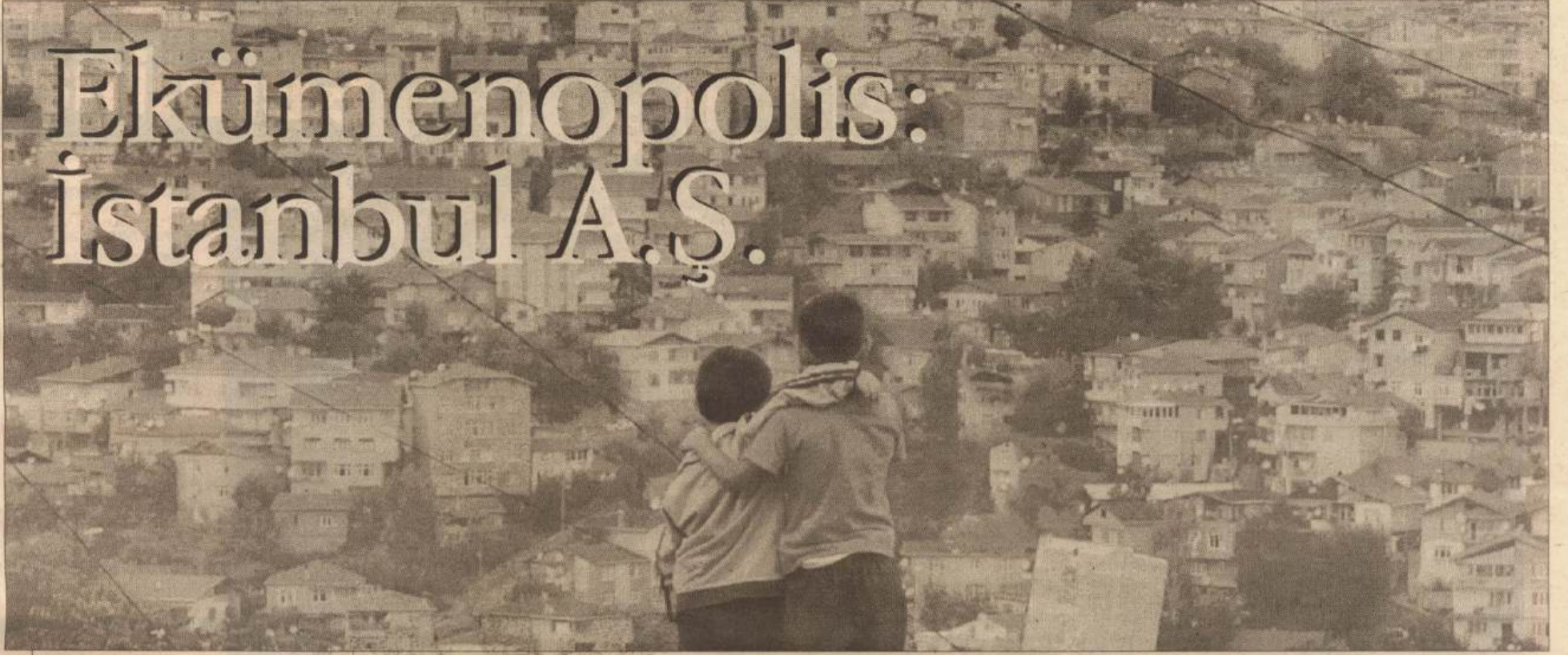
ALPER TURGUT

'Oğlunuz Erdal', 17 yaşında darağacında can veren bir yiğide, tepeden tırnağa masumiyete, kanlı yakın geçmişimize ve hala hesaplaşamadığımız cuntaya dair, çarpıcı, sarsıcı ve akılda kalıcı bir belgesel. Erdal Eren'in kısacık yaşam öyküsünü anlatan ve siyasetle geçen son dört yılına yoğunlaşan yapım, gerçeğin yakıcılığına yaslanıyor tam tek mil. İşte tam da bu yüzden 76 dakikanın bitiminde, hem Erdal'ın uğradığı büyük haksızlığa isyan ediyor ve gözyaşı döküyor, hem de bu onurlu delikanlının, sınırsız azmini ve yarınları muştulayan güzelim idealini alkışlıyoruz.

Oğlunuz Erdal'ı, Tunç Erenkuş yönetti. Belgeselin, İstanbul Film Festivali'ndeki gösteriminde, Sinema Yazarları Derneği (SİYAD) adına moderatörlüğü üstlendim. Yapım ekibi, kendilerini 'Erdal'ın Yoldaşları' diye çağırmasını istedi, belgeselin ardından yapılacak soru-yanıt bölümüne. Klasikleştiği üzere ilk soruyu moderatör sorar. Ancak ben, "Sorum yok, sadece bir dileğim var. Umarım yakın bir gelecekte, Arjantin ve Yuna-

nistan gibi darbecileriyle hesaplaşır bu memleket" dedim. Evet, Plaza Del Mayo Büyükanneleri'nden Taty Almeida, 6 yıl önce İstanbul'daki Irak Dünya Mahkemesi'nde söyleşi yaptığımızda, "Cuntanızla hesaplaşmaktan asla vazgeçmeyin" demiş, eklemişti; "Halklar, asla vicdansız yaşayamaz."

Dört isim, dört genç yürek, dört insan. Polis kurşunuyla katledilen OD-TÜ'lü Sinan Suner, tüfekte vurulan er Zekeriya Önge, idam edilen Erdal Eren ve Erdal'ın idamını protesto ettiği için katledilen yine bir 17'lik Ercan Koca. Her ölüm bir başka ölümü tetikliyor, yaşamak ne mümkün, ölüm zincirine karanlıkta yeni halkalar ekleyenler varken... İşte 'Oğlunuz Erdal' bu karanlığa ışık tutmayı deniyor. Aileler, dostlar, tanıklar, bu genç insanları anlatıyorlar. Duygulanmamak mümkün değil ve dönüp dolaşır her söz, sonuçta bir yerde kilitleniyor. Çünkü suçlu malum: Başta Kenan Evren olmak üzere tüm 12 Eylül darbecileri... Oğlunuz Erdal, mutlaka seyredilmeli.

Ekümenopolis: İstanbul A.Ş.

93', 2011

Yönetmen: Imre Azem
Yapımcı: Gaye Günay
Ortak Yapımcı: Stephan Anspichler
G. Yönetmeni: Imre Azem

■ CÜNEYT CEBENOYAN

Film Osmanlı'nın son döneminden başlayarak İstanbul'un gelişimini anlatıyor. Gelişim belki uygun kelime değil çünkü, 1950'lerden başlayarak bir şeyler fena halde ters gidiyor. Tramvay raylarının sökülmesi ve yolların otomobil kullanımına yönelik asfaltlanmasıyla bir seçim yapıyor; toplu taşımacılık yerine bireysel taşımacılık ve daha çok otomobil. Bu süreç hala da devam ediyor ve üçüncü köprüyle katmerlenerek sürecek gibi. İstanbul'un tabutuna çakılan çiviler bundan ibaret

değil. Dünya Bankası emrediyor: Bir ya da iki kentimizi metropol yapın! Ve emir yerine getiriliyor. Bu İstanbul'un bir finans merkezine dönüşeceği ve hizmet sektörü için bir eleman deposu olacağı anlamına geliyor. Ayrıca da büyük bir pazar. Böyle bir finans merkezini ihtiyaçları var: Yoksullar uzaklara sürülecek, şehir sınıfsal temelde keskin sınırlarla ayrılacak. Peki, evleri yıkılan yoksullar ne yapacak? Çocuklarını nasıl okutacak, 50-60 kilometre ötedeki iş bölgelerine nasıl ulaşacak? Yıkılan gecekonduların yerine kendilerine vaad edilen evlerin anapa-

ralarını, taksitlerini neyle ödeyecek? Bu sorular devleti anlaşılan ilgilendirmiyor hiç. Peki, 2023'te 25 milyona ulaşması beklenen kentin insanları, hem de su havzaları işgal altındayken ne içecek? Nerede soluk alacak? Bütün bu sorular da cevapsız, öylece duruyor. 'Ekümenopolis' (her metrekaresi şehirleşmiş yerküre) bizi bu sorularla ve bir direnme çağrısıyla baş başa bırakıyor. Imre Azem bu ilk uzun metrajlı belgeseliyle, kentimizin içinden geçmekte olduğu kentsel dönüşüm sürecini çok başarılı bir biçimde saptıyor.

Dereeler nasıl aksın kim bilecek?

■ Z. TUL AKBAL SÜALP

"Dereeler boşta akmasın" diyorlar. "Boşta akıp da el kapılarında zayı mı olsun? İşsizlik var, istihdam olsun" diyorlar. Hep söyledikleri gibi "bir avuç çapulcuya kalmamış bu meseleler. Onlar geleceklere ait bir vizyona sahip değil. Aslında dışarıdan gelenlerin rahatı yerinde. Enerjiyi, teknolojiyi rahat evlerinde kullananlar buralara gelip akıl karıştırıyor" diyorlar. "Kalkınmak dünya ülkeleri arasında yerimizi almak için" diyorlar. Bütün bu hoyrat ve vahşi saldırı %18'lik enerji kaçağı ile baş etmeyi düşünmeyen bir ülkede %2'lik bir enerji katkısı için.

Derenin kenarında yaşayanları .....n 'işbirlikçi, şuursuz ve çapulcu' olduğu temrininin yapıldığı bir manzaranın karşısında duran ve "biz satılık değiliz" diyenlerin manzarasına dönüyor bakışımız. Doğu Karadeniz'e tarafsız bakabilmek mümkün değil. Az görülür bir resim ne

Bir Avuç Cesur İnsan
87', 2011

Yönetmen: Rüya Arzu Köksal
Senaryo: Rüya Arzu Köksal
G. Yönetmeni: Aydın Kudu
Kurgu: Devrim Akteke
Müzik: Vova

çekseniz, nereye baksanız sizi büyüleyecek. Mesafeli durabilmeniz mümkün değil; ona bakan her kamera sizi içine çekecek. Doğu Karadeniz'in kendi dünyası bir öykü dünyası gibi sanki. Hiçbir yönetmenin günahı yok. Çaresiz büyülenecek ve böyle bir öykü dünyasına bakmaktan haz alacaksınız; sizin de günahınız yok. Ama bölgeye kurulması planlanan ve de pek çok yerinde fiile geçmiş HES'ler ve baraj-

lar, öykü dünyanızı bu büyüdü deneyimi nasıl hoyratça yırtıyor, sökülüp atıyorsa orada o dünyanın ellerinizle dokunabildiğiniz gerçekliğinde de aynı oluyor. Aşık Veysel'in şiirinin sözleri can acıtırcasına gerçek oluyor: "Karnın yardım kazma ile bel ilen." Binlerce yıllık toprağın taşın, binlerce yıldır üstünü sık bir doku olarak örmüş enderi az bulunur bitki örtüsüne iş makineleri girince hoyratlığın yüzü en uzak göze bile apaçık

görünür oluyor.

'Son Kumsal', 'Yollar Çimen Bağladı' ve 'Ordu'da Bir Argonot' belgesel filmleleriyle tanıdığımız yönetmen Arzu Rüya Köksal şimdi 'Bir Avuç Cesur İnsan' belgeseliyle geliyor. Belgeselin kahramanları bize, gözü dönmüş kapitalizmin ve adını küreselleşme olarak koyduğu en vahşi emperyalizm aşamasının sadece bu ülkenin, sadece Doğu Karadeniz'in değil, dünyanın her yerinde kavranması gereken yüzünü, olabilecek en yalın ifadelerle anlatıyorlar. Kapitalizm dünyanın herhangi bir yerini kendi bekası için gerekli gördüğünde ve gerekli gördüğü ilişkiler içinde belirlenir ve orayı bu çıkarlar dâhilinde sabitler ve ele geçirir. Mücadele buna karşı verilen bir mücadeledir. Bunu bize kadim olduğu için adını koyamadan büyülediğimiz o coğrafyanın yaşadıkları doğa kadar kadim kadınları ve adamları, bir halk özünün sadeliğinde anlatıyorlar. Tarafsız bakmak mümkün değil...

Germinal

160', 1993, Fransa

Yönetmen: Claude Berri
Eser: Emile Zola
Senaryo: Claude Berri, Arlette Langmann
Yapımcı: Claude Berri, Pierre Grunstein, Bodo Scriba
Müzik: Jean-Louis Roques
Görüntü Yönetmeni: Yves Angelo
Kurgu: Hervé de Luze
Oyuncular: Miou-Miou, Renaud, Jean Carmet, Judith Henry, Jean-Roger Milo, Gérard Depardieu, Laurent Terzieff, Bernard Fresson

MURAT ÖZER

Yönetmenliğinden ziyade yapımcı kimliğiyle tanıdığımız Fransız sinemacı Claude Berri'nin imzasını taşıyan Emile Zola uyarlaması 'Germinal' (Tohum Yeşerince), işçi hakları konusunda yapılmış ender sağlam filmlerden biri. 19. yüzyıl ortalarında bir

Fransız madenci kasabasında yaşanan grevin yansımalarını çarpıcı görüntüler eşliğinde yansıtan bu epik yapım, politik söylemini sonuna kadar savunan bir yapıyla vücut buluyor. Cehennemi andıran koşullarda çalışan maden işçilerinin işverene karşı direnişini, vahşi kapitalizme karşı verilen mücadeleyi

somutlayan bu etkili film, oyuncularının (müziyen olarak tanıdığımız Renaud'nun az sayıdaki aktörlük deneyimlerinden birine dikkatinizi çekmek istiyoruz) 'kirli' performanslarından da büyük destek alıyor. Yves Angelo imzalı kusursuz görüntü çalışması ve kostümleriyle César kazanan, ayrıca

10 dalda daha bu ödüle aday gösterilen 'Germinal', hem bir edebiyat uyarlaması olarak hem de işçilere adanmış bir 'ağıt' olarak akıllarda yer etmeyi hak ediyor. Claude Berri'nin politik bakışının da bu başarıda payı büyük tabii ki.

Vittorio De Sica ve kamerası

Bisiklet Hırsızları

93', 1948, İtalya

Yönetmen: Vittorio De Sica

Eser: Luigi Bartolini

Senaryo: Cesare Zavattini, Suso Cecchi d'Amico, Vittorio De Sica, Oreste Biancoli, Adolfo Franci, Gerardo Guerrieri

Yapımcı: Giuseppe Amato, Vittorio De Sica

Müzik: Alessandro Cicognini
Görüntü Yönetmeni: Carlo Montuori

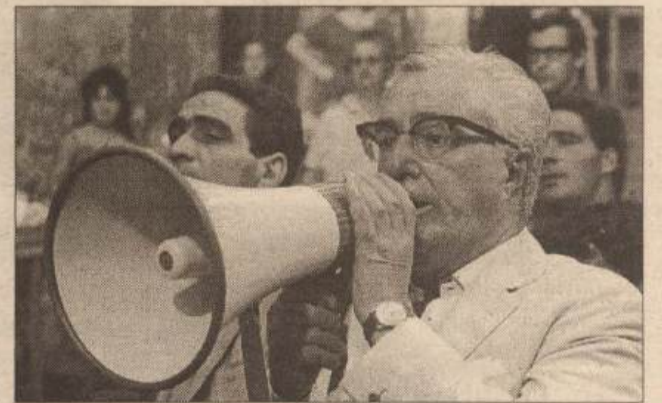
II. Dünya Savaşı sonrası yoksul Roma atmosferi içerisinde, sonunda duvarlara Rita Hayworth posterleri yapıştırma işini bulabilmiş olan yoksul bir genç baba, işinin ilk gününde tek değerli varlığı olan bisikletini çaldırır. Baba ve 10 yaşındaki oğlu Roma'yı karşı karşıya dolaşarak bisikleti ararlar.

JANET BARIŞ

İtalyan Yeni Gerçekçi sinemasının en güzel yanı, sokağa çıkan kamerasıdır. İnsanların yaşadığı acı, yoksulluk karanlık evlerden çok sokaklardan anlaşılır çünkü. Vittorio De Sica, İtalyan Yeni Gerçekçi sinemasının en önemli yönetmenlerinden biridir ve sinemasının gizemi, kamerasını sokağın merkezine yerleştirdiğinde kendini gösterir.

Sinemaya oyunculukla başlayan Vittorio De Sica, savaş sonrasında Yeni Gerçekçi akımın öncülerinden biri olur. En önemli özelliği yıkık, dökük ve yoksulluk içerisinde savaş kalıntıları barındıran ülkesi İtalya'yı gerçekçi bir biçimde yansıtabilmesidir. Cesare Zavattini ile karşılaşması ve birlikte yaratıkları sinem, yeni gerçekçi akımı besleyen bir çok filmin doğmasına öncülük eder. 1946 yapımı 'Kaldırım Çocukları' (Sciucchia) savaşın öksüz bıraktığı iki çocuğun sürüklenişini anlatır. 1948 tarihli 'Bisiklet Hırsızları' (Ladri di Biciclette) ise bugün yeni gerçekçi akımla anılan en önemli filmlerden biridir. Bir iş bulabilmek için bisiklet sahibi olmak zo-

runda olan fakat bisikleti çalınan bir adamın yaşadığı dramı anlatan 'Bisiklet Hırsızları', filmi seyreden herkesin eşitliğe, özgür bir dünyaya olan özlemini yüceltir. Yönetmenin, 1960'ların ardından çizgisi değişir. Alberto Moravia'nın romanından uyarladığı ve Sophia Loren'e Oscar kazandıran 'İki Kadın' (La Ciociara) filmi bu dönemde

göze çarpar. Yine 1960'ların ortasında çektiği 'Dün, Bugün, Yarın' (Ieri, Oggi, Domani) ile 'İtalyan Usulü Evlilik' (Matrimonio all'italiana) son döneminde hatırı sayılı filmlerinden olur. Günümüzde Vittorio De Sica deyince akla 'Bisiklet Hırsızları' ve İtalya'nın yoksul sokakları gelir..

Çernobil'in Kalbi

Bu filmde DeLeo, Ukrayna ve Belarus'u Uluslararası Çernobil Çocukları Projesi'nin İrlandalı kurucusu Adi Roche ile birlikte, Çernobil nükleer felaketinin bu bölgede çocuk sağlığı üzerindeki etkilerini gözlemlemek üzere dolaşır. Mutasyon ve ağır radyasyon zehirlenmesine ek olarak, pek çok çocuk daha önceden bilinmeyen ve bölgede "Çernobil Kalbi" olarak bilinen bir kalp hastalığından muzdariptir.

39', 2003, ABD
Yönetmen: Maryann DeLeo
Yapımcı: Maryann DeLeo
Kurgu: John Custodio

Avokado'yu Kim Toplayacak?
22', 2007, İsrail / Filistin
Yönetmen: Shiri Wilk

Uluslararası bir delegasyon İsrail'in tarım sektöründe emek piyasası konusunda çalışmaktadır. Filmin yapımcısı olan Video48 grubu, üç grubun sıkıntılarını sunmaktadır: bir iş bulup yaşamlarını düzene sokmaya çalışan yerli Arap kadınlar, borçlanarak İsrail'e gelmiş, iş bulmak için rekabet etmeye hazır ve düşük ücretlere razı olan Taylandlılar ve tecrit duvarının arkasında sıkışıp kalmış Filistinliler.

Mücadelenin İzinde
26', 2010, Brezilya
Yönetmen: Ana Cristina Silva, Rodrigo Correia

General Motors işçileri şirket, kamu otoriteleri ve basın çalışma saatlerini esnek hale getirmek için oluşturduğu güçlü bir ittifakla karşı karşıyadır. Bu film GM fabrikasının önünde sendikaların başını çektiği iş yaratma maskesi altında emeğin haklarına karşı sürdürülen kampanyaya meydan okuyarak güçlü bir araya geliş gösterir. Bütün bunlar GM'nin 8 bin otomotiv işçisinin çalıştığı bir fabrikasının olduğu Brezilya'nın Sao Jose dos Campos kentinde gerçekleşir.

2010 Japonya'sından 3 Dakikalık Videolar
30', 2009, Japonya
Yapımcı: LaborFest Japan

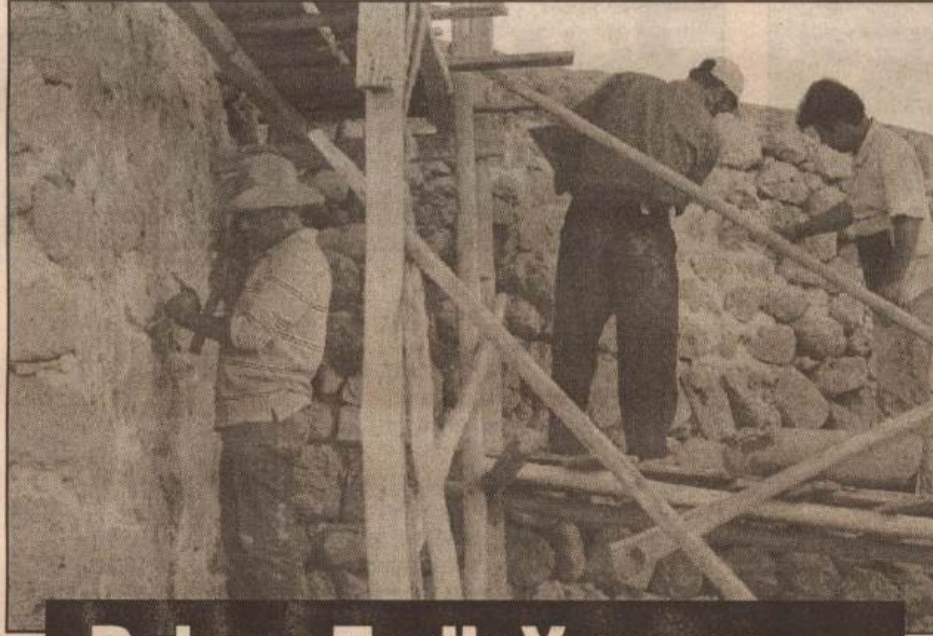
Japonya LaborFest, her yıl düzenlenen ve 3 dakikalık kısa filmlerin gösterildiği bir festival. Bu filmler militarizme karşı savaş veren posta işçileri ve öğretmenlerden geçici işlerde çalışan genç işçilerin sendika kurma mücadelesine kadar Japon işçilerin yaşamları ve mücadelelerini anlatmaktadır.

Miraz / Umut
44', 2010

Yönetmen: Rodi Yüzbaşı
Yapımcı: Mehtap Bayer
Görüntü Yönetmeni: Rodi Yüzbaşı
Müzik: Burhan Berken
Kurgu: Alexandru Radu

Fransa'ya kaçak yollardan gitmeye çalışan bir genç, aynı yolla Fransa'ya göç etmiş çocuklarını sekiz yıldır görmeyen ve çocuklarının geri dönmelerini bekleyen yalnız kalmış bir anne ve baba. Hızla değişen dünyada yaşamışlıkları, değişimleri, beklentileri ile Türkiye'nin doğusunda bir köy. Ve dört mevsim boyunca bu köyde süren bir bekleyişin öyküsü...

Babam Tarih Yapıyor

30', 2010
Yönetmen: Haydar Demirtaş

İnşaat ustası Mehmet Usta ailesi birlikte, Türkiye'nin Güneydoğu bölgesinde, dinlerin ve kültürlerin keşiştiği Mardin kentinde yaşar. Mehmet Usta'nın sinema okulunda okuyan en büyük oğlu Haydar, babasının filmi yapmaya karar verir. Müslüman olan Mehmet Usta, yardımcılarıyla birlikte, tarihi bir Mezopotamya köyünde bir Süryani kilisesi tamir etmektedir. Usta'nın çevresi Müslüman ve Süryani namazlarının birlikte kılındığı, Türkçe, Kürtçe, Arapça ve Süryanicenin bir arada konuşulduğu, imamla papazın aynı sofrada yemek yediği tarihin kavşağı gibidir. Mehmet Usta ve çevresindekiler, geçmişle geleceğin ortasında, tarih yapmaktadırlar.

54', 2011

Yönetmen: Aziz Çapkurt
Yapımcı: Aziz Çapkurt
Görüntü Yönetmeni: Aziz Çapkurt
Kurgu: Aziz Çapkurt
Müzik: Nizamettin Arıç

Dayê Dibê Aşitî Annem Barış İstiyor

Türkiye'de 30 yıldır yaşanan savaşta on binlerce insan yaşamını yitirdi. Yüz binlercesi zorunlu olarak göç etti. Savaş, doğrudan veya dolaylı olarak milyonlarca insanı etkiledi. Tabii ki her savaşta olduğu gibi bu savaştan da en çok çocuklar ve kadınlar zarar gördüler. Onlar şimdi barış istiyor.

İrtifa 437
42', 2011, İran

Yönetmen: Mohsen Khan Jahani

Bu film, İran'da yıllardır inşaatı süren 437 metrelik kulede çalışan işçilerin yaşamlarını ve sıkıntılarını anlatmaktadır.

Xaçera/ Kavşak
13', 2010

Yönetmen: Cigerxwin Sinema Atölyesi
Yapımcı: Cigerxwin Kültür Sanat Merkezi
Senaryo: Cigerxwin Sinema Atölyesi
Müzik: Axiom of choice "desert storm"
Vokalist: Remezan Onur Tunç
Görüntü Yönetmeni: Harndi Alkan
Kurgu: Özkan Küçük

Geçimlerini araba camı silerek sağlayan Baran ve arkadaşları bir kampanya sebebiyle işlerinden olmak üzeredirler. Kampanya, "Sildirdiğiniz Arabanın Camı Değil, Çocukların Geleceğidir" yazılı pankart ve el ilanlarıyla sürücülere, arabalarının camlarını silidirmemeyi telkin etmektedir. Çalışmak zorunda olan kavşaktaki çocuklar için bu bir 'savaş' sebebidir...

Diren İş
6', 2010, Türkiye

Yönetmen: Burak Koçak
Yapımcı: A. Murat Koçak
Senaryo: Burak Koçak
Müzik: Mihaly Vig-Valuska
Görüntü Yönetmeni: Burak Koçak
Kurgu: Burak Koçak

2010'da Ankara sokaklarında 78 gün boyunca direnen TEKEL işçilerinin direniş öyküsüne farklı bir bakış.

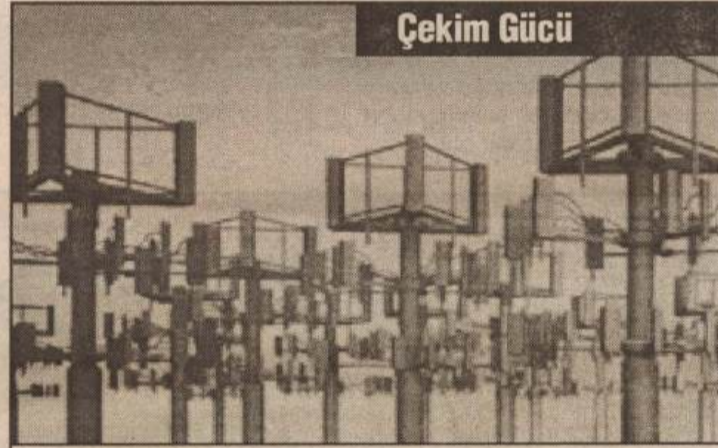

Dersim 38

67', 2006

Yönetmen: Çayan Demirel
Yapımcı: Çayan Demirel
Görüntü Yönetmeni: Çayan Demirel
Kurgu: Ali Haydar Güder
Müzik: Metin Kemal Kahraman

1937-1938 yıllarında Türkiye Cumhuriyeti'nin ulus-devlet anlayışını oturtmak istediği Dersim bölgesinde yaşananlar tanıkların ve sanıkların gözlerinden 68 yıl sonra bu belgeselde "sessiz bir çığlık" olarak geliyor karşımıza.

Çekim Gücü

61', 2009, Filistin

Yönetmen: Talal Jabari
Senaryo: Talal Jabari, Rabab Haj Yahya
Kurgu: Rabab Haj Yahya
Müzik: Mitch Clyman

Dünya genelinde 3.5 milyar cep telefonu kullanıcısı ve binlerce baz istasyonunun mahallelerde, çocukların okullarında ve komşu evlerin çatılarında yükselmesiyle, insanlar tedirgin olmaya başladılar. Film, bu teknolojinin sağlığa etkilerini araştıran bilim insanlarıyla; yıllardır bu soruna dikkat çekmeye çalışan gazetecilerle; baz istasyonlarının yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması için mücadele eden aktivistlerle ve hukukçularla görüşmeler yapıyor. Baz istasyonları mücadelesinin pek çok ironisinden birisi olan sağlık ile para arasındaki tezatı sorguluyor.

Kağıtçı

30', 2010

Yönetmen: Neriman Eldem
Yapımcı: Erkal Umut
Senaryo: Neriman Eldem
Müzik: Umut R. Eldem
Görüntü Yönetmeni: Neriman Eldem, Erkal Umut
Kurgu: Neriman Eldem

Her gün daha çok yüzleşilen, giderek daha çok kanıksanan, gün geçtikçe çoğalan, çoğaldıkça görünmez olan, kendilerinden ağır kağıtları, atıkları el arabalarıyla gün boyu taşıyan 'kağıtçılar' yanımızdan sessizce geçiyorlar. Türkiye'de yaklaşık 300 bin kişi çöplerden atık toplayarak yaşamını kazanıyor. Bu sayı gün geçtikçe artıyor.

Susuz Yaz

90', 1964

Yönetmen: Metin Erksan

Senaryo: Metin Erksan, Kemal İnci, İsmet Soydan

Yapımcılar: Ulvi Doğan, Metin Erksan

Görüntü Yönetmeni: Ali Uğur

Oyuncular: Erol Taş, Ulvi Doğan, Hülya Avşar, Hakkı Haktan, Yavuz Yalınkılıç, Zeki Tüney

Çekimleri Necati Cumali'nin hikayesinin geçtiği yerde, yani İzmir'in

Bademler köyünde 9 ayda gerçekleştirilen film, susuzluk temasını işler. Necati Cumali'nin avukatlık yaptığı yıllardaki gözlemlerine dayanan filmde çiftçi Osman (Erol Taş) arazisinde çıkan suyu kendi başına sahiplenmek ister ancak, suya ihtiyaçları olan diğer köylüleri karşısına alır. Bu çatışmada hapse düşen kardeşi Hasan'ın (Ulvi Doğan) karısı Bahar'a da (Hülya Koçyiğit) göz koyar. Türkiye'de sansür engeline takılan, bu nedenle de ilk gösterimi 1964'te Berlin Film Festivali'nde yapılan 'Susuz Yaz', festivalin büyük ödülü Altın Ayı'yı kazanarak Türk sinema tarihinde uluslararası ödül kazanan ilk film olmuştur.

Deng / Sesler

20', 2009

Yönetmen: Filiz Işık Bulut

Yapımcı: Gökçe Işıl Tuna

Senaryo: Filiz Işık Bulut

Görüntü Yönetmeni: İlker Berke

Kurgu: Oykun Asyalioglu

12 Eylül 1980... Diyarbakır 5 No'lu Cezaevi'nden yükselen çığlıkların duyulmayacağı sanılır. Oysa yakınındaki bir gecekonduda bütün bu sesler kaydedilmektedir.

Melike'de Bir Gün

14, 2009

Yönetmen: Mehmet Yürekli

Yapımcı: Mehmet Yürekli

Senaryo: Mehmet Yürekli

Görüntü Yönetmeni: Mehmet

Yürekli

Kurgu: Mehmet Yürekli

Film, Türkiye'nin farklı bölgelerinden Çukurova'daki Melike köyüne giden mevsimlik işçilerin bir gününü anlatıyor.

Son Bakış

16', 2010

Yönetmen: Cemil Aksu

Yapımcı: Biryaşam Kültür ve Ekoloji Derneği

Senaryo: Kolektif

Görüntü Yönetmeni: Kolektif

Kurgu: Celal Aksu

Müzik: Ayşenur Kolivar, Kenan Yaşar

Artvin'in Zeytinlik köyü, zeytini, üzümü, tarihi ve doğasıyla sular altında kalacaktır. İnsanlar geçmişlerini bırakıp bilinmez bir geleceğe yol almak zorundadırlar.

Camdan Köprüler

52', 2010

Yönetmen: Kibar Dağlayan Yiğit

Yapımcı: Kibar Dağlayan Yiğit

Müzik: Grup Günyüzü

Görüntü Yönetmeni: Yavuz Gümüş

Kurgu: Yavuz Gümüş

Doğu illerinden batıya gelen mevsimlik işçilerin, günlük yaşam koşulları ve hayat öyküleri.

Pompoko

119', 1994, Japonya

Yönetmen: Isao Takahata

Senaryo: Hayao Miyazaki, Isao Takahata

Yapımcı: Hayao Miyazaki

Kurgu: Takeshi Seyama

Kentsel gelişim rakunların yaşam alanlarını gasp etmeye başladığında rakunlar kendilerini nesillerinin tükenmesi olasılığı ile karşı karşıya bulurlar. Bunun karşısında inşaatları durdurmak ve evlerini korumak için ümitsiz bir mücadeleye girişirler.

Bedensiz Ruhlar

68', 2011, Türkiye

Yönetmen: Sabite Kaya

Yapımcı: Sabite Kaya

Görüntü Yönetmeni: Sabite Kaya,

Serhat Dumlu, Cevahir Şahin

Müzik: Mustafa Biber

Kurgu: Sabite Kaya, Serhat Dumlu

Genelevlerde ya da dışarıda çalışan seks işçilerinin günlük yaşamlarından kesitler...

Kırmızı Kuyruk

86', 2009, ABD

Yönetmen: Melissa Koch, Dawn Mikkelson
Yapımcı: Melissa Koch, Dawn Mikkelson
Kurgu: Melissa Koch, Dawn Mikkelson
Görüntü Yönetmeni: Adrian Danciu
Müzik: Lori Barbero

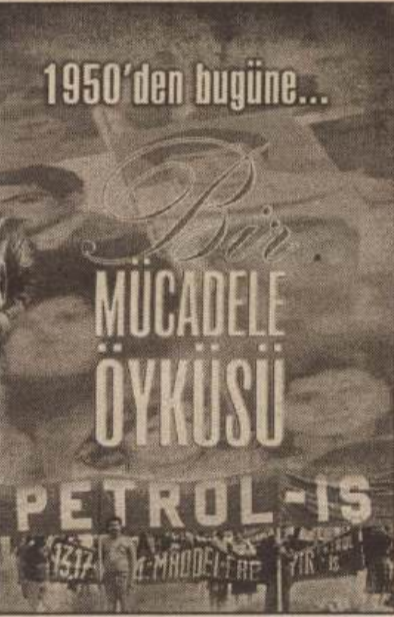
19 Ağustos 2005 tarihinde Roy Koch, 4400 havayolu çalışanı ile birlikte dünyanın dördüncü büyük havayolu şirketi olan, diğer yarıdan çalışanları tarafından 'Kırmızı Kuyruk' olarak bilinen ve çalışanlarının %53'ünü işten çıkartıp onların işlerini taşeronlara vermek isteyen Northwest Havayolları'na karşı greve gitti. 444

günlük grevin sonunda, işçi Roy'un da aralarında bulunduğu 4000 sendikacı çalışan işten çıkartıldı. Film, Roy'un hikâyesi üzerinden küreselmeye ve pamuk ipliğine bağlı yaşamlara dair yeni bir perspektif sunuyor. 'Kırmızı Kuyruk' hikâyesi kadar görselliğiyle de izleyiciyi etkiliyor.

90', 2010

Yönetmen: Özüm Seda Duran, Özgür E. Arık
Yapımcı: Dokumenta Film, Petrol-İş
Senaryo: Özüm Seda Duran, Hakan Koçak
Müzik: Soner Elver
Görüntü Yönetmeni: Özgür E. Arık, Mustafa Kenan Aybastı
Animasyon: Barış Akyüz
Kurgu: Özgür E. Arık

1950'den Bugüne Bir Mücadele Örneği: Petrol-İş

1950 yılında Beykoz'da küçük bir dükkanda kurulan ve bugün ülke çapında bir sendikaya dönüşen Petrol-İş'in 60 yıllık mücadele öyküsü, Türkiye işçi sınıfı mücadelesinin ve ülke yakın tarihinin perspektifiyle sunuluyor bu belgeselde. 60 yıllık sendikal mücadeleye öyküsü, fotoğraflar, belgeler ve tanıklıkların yanı sıra, canlandırmaları perdeye yansıyor.

1 Mayıs İlk Dileğimiz

27', 2010

Yönetmen: Turgut Yasalar

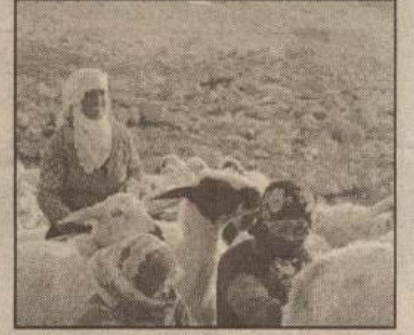
Yapımcı: TÜSTAV (Türkiye Sosyal Tarih Araştırmalar Vakfı)

Görüntü Yönetmeni: Turgut Yasalar

Kurgu: Turgut Yasalar

Türkiye'de 1 Mayıs'ın ilk kez 1976'da yığınsal kutlanmasının 30. yılı münasebetiyle 1976, 1977 ve 1978 kutlamalarının düzenleyicileri ve

katılımcılarının tanıklıklarıyla anlatımı.

Dewsala Dawi Şewaxan Son Mevsim Şavaklar

90', 2010

Yönetmen: Kazım Öz
Yapımcı: Suncem Koçer, Kazım Öz
Senaryo: Kazım Öz
Görüntü Yönetmeni: Kazım Öz
Müzik: Ardavan Kamkar, Abbas Kemendi

Dersim'de Pertek ve Çemişgezek bölgelerinde yaşayan, hayvancılıkla geçinen göçebe bir topluluk olan Şavaklar'ın hikâyesi...

Yola Düştük

60', 2011

Yönetmen: Sine-Yol Kolektifi
Yapımcı: Sine-Yol Kolektifi
Senaryo: Sine-Yol Kolektifi
Müzik: Sine-Yol Kolektifi

Her yıl Kürt göçmen işçiler Karadeniz bölgesine fındık toplamaya gidiyorlar. 'Yola Düştük' doğrudan bu emekçilerden onları göçmen işçiliğe iten nedenleri, yolculuklarını, nelerle karşılaştıklarını dinleyen bir film.

Okuma Yazma Öğreniyoruz

17', 2011

Yönetmen: Nimet Yılmaz
Yapımcı: Nimet Yılmaz
Görüntü Yönetmeni: Nimet Yılmaz
Kurgu: Cenk Örtülü, Nimet Yılmaz

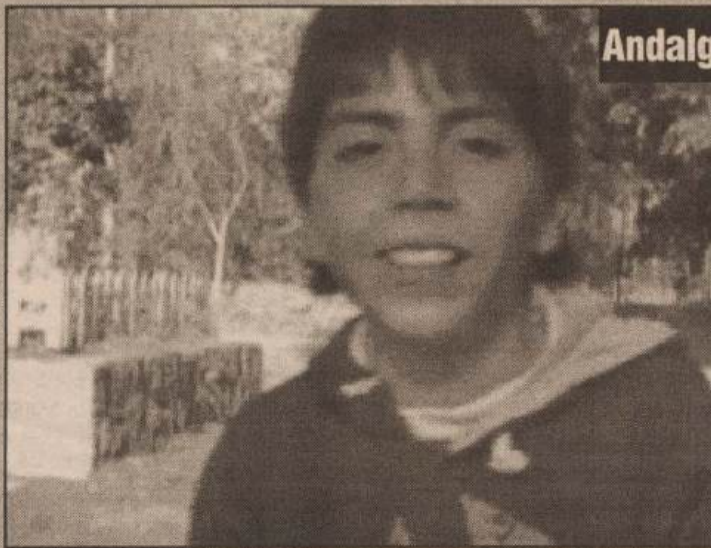
Film, Güneydoğu'dan İstanbul'a göç etmiş tekstil işçisi genç Kürt kadınların okuma yazma öğrenme mücadelesini anlatıyor.

Andalgala-Altının Gölgesinde Direnen Bir Ağaç

55', 2008, Fransa, Arjantin

Yönetmen: Julia Rostagni

Tipki Bergama köylülerinin mücadelesinde olduğu gibi Arjantin'in Andalgala kasabasının sakinleri de Kanada sermayeli Yamana Altıncılık şirketine karşı mücadele ediyor. Şirket 'açık ocak' olarak adlandırılan bir yöntem kullanıyor. Bu yöntemde altın madenciliğinin yapılacağı alan kazılmaya başlanıyor ve devasa bir krater oluşturuluyor. Köylüler yaşam alanlarının ortadan kaldırılacak olmasına karşı mücadele ediyor. Filmdeki köylünün şu sözleri yaşam alanlarını savunanların duruşunu simgeliyor: "Altın neye yarar ki? Bizim altınla bir işimiz yok."

Kadın İş Türküleri

48', 2011

Yönetmen: Filiz Bingölçe
Yapımcı: Filiz Bingölçe
Senaryo: Filiz Bingölçe
Görüntü Yönetmeni: Filiz Bingölçe
Kurgu: Kıymet Akbelen

Belgesel, kadınların çalışırken söyledikleri mani ve türküler aracılığıyla çalışan kadınları konu ediniyor. Kadınlar iş türkülerinde direnişlerini, isyanlarını, kavgalarını ve mücadelelerini dile getiriyorlar.

Pera Berbange

15', 2010

Yönetmen: Arin İnan Arslan
Yapımcı: Ruken Sansür
Senaryo: Arin İnan Arslan
Görüntü Yönetmeni: Senem Tüzün
Kurgu: Arin İnan Arslan, Metin Çelik, Senem Tüzün
Müzik: Mehmet Atlı
Oyuncular: Hasan Ersü, Güzel Demir, Ayda Yavuz, Ahmet İrğaç

'Pera Berbange', Arin İnan Arslan'ın 'Kırmızı' ve 'Si ü Ba'dan sonraki üçüncü filmi. 61. Uluslararası Berlin Film Festivali'nde boy göstermişliği bulunan film, köylerin boşaltılmasıyla birlikte şehre yerleşmek zorunda kalmış insanlar arasında geçiyor. Bişkov (Pantolon Düğmesi), evcil güvercinleri çarşıda azad ettirerek geçimini sağlamaktadır. Akşam ev yolunda bir kaç genç Bişkov'u oturmakta oldukları harabeye çağırırlar. Harabede tanıştığı oldukları ve ardından nenesinin sözleri Bişkov'u bir yol ayrımına getirir. Pantolon düğmesi kopmuştur.

Kadınlar Grevde

23', 2010

Yönetmen: Güliz Sağlam, Feryal Saygılıgil
Yapımcı: Güliz Sağlam, Feryal Saygılıgil
Müzik: Cem Ulu
Görüntü Yönetmeni: Güliz Sağlam, İlker Berke
Kurgu: Güliz Sağlam, Feryal Saygılıgil

1987'de ilk açılan serbest bölgelerden biri olan Antalya Serbest Bölgesi'nde Eylül 2006 ile Aralık 2007 tarihleri arasında bir grev gerçekleşti. Novamed Grevi'nin en önemli özelliği 'kadınların grevi' olması; Türkiye'den ve dünyadan birçok kadın örgütünün, feministlerin, sendikaların, konfederasyonların, siyasi partilerin bu greve destek vermesiydi. Belgesel, Novamed'li grevci kadınların örgütlenme deneyimlerini, örgütlenmenin koşullarını, hak arama mücadelelerini gözler önüne seriyor.

Bedia'nın Yolunda

62', 2011, Fransa

Yönetmen: Kudret Güneş
Yapımcı: Cinemorphose Productions
Görüntü Yönetmeni: Jacques Mora
Kurgu: Frederic Klinberg

Film genç bir Kürt kadının siyasi ve insani mücadelesini anlatıyor. 1996'da politik düşüncelerinden dolayı Türkiye'de tutuklanan Bedia, 22 yaşındayken 12 yıl hapse mahkûm edilir. Cezaevinde açlık grevi nedeniyle kısmi hafıza kaybına uğrar ve felç olur. 2000'de sağlık durumu nedeniyle şartlı salıverilince, Fransa'ya sığınır. Bu kez hafızasının bölük pörçük parçalarını bir araya getirmek için mücadele etmektedir.

Yedek Memleket

88', 2010, Almanya

Yönetmen: Martina Priessner
Yapımcı: Claudia Wolf, Pangeafilm
Görüntü Yönetmeni: Anne Misselwitz
Senaryo: Martina Priessner
Kurgu: Bettina Blickwede
Müzik: Murat Demirel

Telefonlara Ralf ya da Ilona gibi tipik Almanca isimlerle çıkıyorlar. Kursesiz Almanca konuşan çağrı merkezi çalışanları İstanbul'un göbeğindeki ofislerde çalışıyorlar. Burada kalifiyeli ucuz işgücü bulmak kolay!

Teoman Öztürk

49', 2010

Yönetmen: Özcan Alper
Yapımcı: TMMOB
Görüntü Yönetmeni: Özcan Alper
Müzik: Anıl Eraslan, Sumru Ağırürüyen
Kurgu: Özgür Doğan

TMMOB, 1973-80 arasındaki başkanı Teoman Öztürk, kurumun devrimci tarihiyle özdeşleşmiş bir isim. Filmde, "(...) Bilimi ve teknoloji emperyalizmin ve sömürgeçlerin değil, emekçi halkımızın hizmetine sunmak için her çabayı güçlendirerek sürdürme yolunda inançlı ve kararlıyız" sözlerine sahip çıkanlar onu anlatıyor...

Sudaki Suretler

74', 2011

Yönetmen: Erkal Tülek

Yönetmen Yardımcısı:

Mahmut Hamsici

Yapımcı: İMO Ankara Şube,
Renas YapımMüzik: Ahmet Gökhan
Coşkun, Abdurahman TarıkcıKamera: Erkal Tülek, Davut
Kanmaz, Çağrı YılmazKurgu: Gözde Gayde, Erkal
Tülek

Artvin'den Muğla'ya
Kastamonu'dan Dersim'e dört
bir yanda su başlarına taarruz
almış yürümüş... Saldırı da,
direniş de enikonu sert, belli ki
daha da sertleşecek. Müphem
bir sestir HES; karşısındaki ise
inadına kararlı ve apaçık
ortada...
Memlekette keşfedilmemiş nice
adsız canlılar var; onlarla
konuşan, gezen, dinleyen ve taş
atan bir belgesel olmağı hedef.

**Kanımızı Veririz
Suyumuzu Vermeyiz**

15', 2011

Yönetmen: Cihat Bilen

Yapımcı: Cihat Bilen

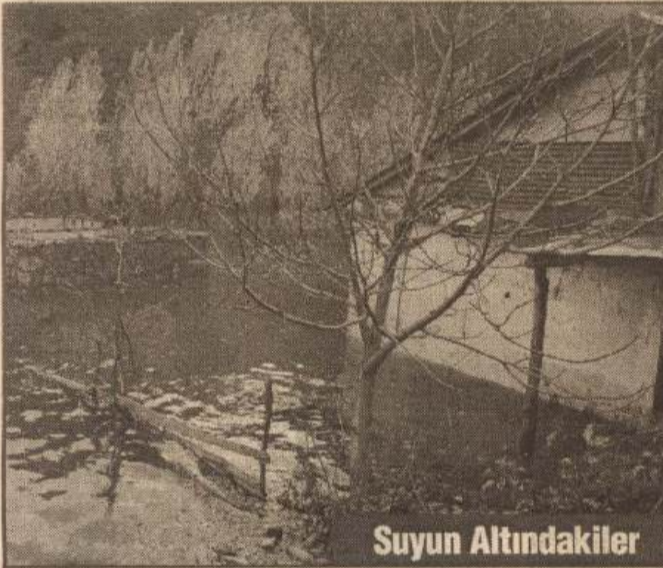
Senaryo: Cihat Bilen

Görüntü Yönetmeni: Cihat Bilen

Kurgu: Cihat Bilen

Müzik: Kazım Koyuncu, Azam Ali,
Marsis, Grup Yorum

Flu İnsan Silüetleri... Net olan tek
şey su ve suyun üzerine kurulan
senaryolar. Yediden yetmişe
herkesin dilinde aynı kelimeler:
Suyumuzu vermeyiz!

Suyun Altındakiler

40', 2011

Yönetmen: Seher Sağlam

Yapımcı: Seher Sağlam

Senaryo: Seher Sağlam

Görüntü Yönetmeni: Seher Sağlam

Kurgu: Ali İlhan

Dersim'de yapılan Uzunçayır barajının suları sadece Munzur
nehirinin taşıdığı toprakları değil, aynı zamanda Dersimliler'in
dillerini, inançlarını, mezarlarını, bakmaya doyamadıkları ve
sesini dinlemekten bıkmadıkları Munzurularını yutmuştu.

Berf / Kar

20', 2010

Yönetmen: Erol Mintaş

Yapımcı: Aslı Erdem, Ayşe Buruk, Erol Mintaş

Senaryo: Erol Mintaş

Görüntü Yönetmeni: George Chiper

Kurgu: Alexandru Radu

Oyuncular: Hasan Ersü, Güzel Demir, Ayda Yavuz, Ahmet
İrğaç

Anne Oğul Üçlemesi'nin ikinci filmi Berf, Ağrı'nın küçük bir
köyünde yaşayan bir anne, oğul ve torunun hikayesini anlatır.
Filmde, ölmeye önceki son isteği 'bir avuç kar' olan, oğlunu
kaybetmiş bir annenin acısına tanık oluruz.

Jiare

13', 2010

Yönetmen: Ozan Munzur

Yapımcı: Ozan Munzur

Senaryo: Ozan Munzur

Müzik: Cihat Aşkın

Görüntü Yönetmeni: Ozan Munzur

Kurgu: Ozan Munzur

Munzur nehri üzerine, yapımı planlanan barajlardan ilki
olan Uzunçayır Barajı'nın inşaatı tamamlanır. Baraj suları
önüne çıkan her şeyi yutup yöre halkı için kutsal sayılan
ve ibadet yeri olan Gola Çetü ziyaretine doğru ilerler.
Film, kimi zaman dualarla, kimi zaman isyan ve
haykışlarla geçen 13 günlük bir bekleyişe tanıklık eder.

Göç

39', 2010

Yönetmen: Mehmet Özgür Candan

Yapımcı: Mehmet Özgür Candan

Senaryo: Pervin Metin

Görüntü Yönetmeni: Serdar Güven

Kurgu: Yasin Ali Türkeri

Belgesel, Çoruh nehrinin kıyısında oluşturu-
dukları tarlalarla geçimlerini sağlayan
ancak, yapımına başlanan barajlar
nedeniyle topraklarından, evlerinden kop-
mak zorunda kalan köylülerin hikâyesidir.
Başka diyarlara bir nevi sürgün edilen
hayatlardan kesitler sunulurken, yaşanan
travmalara ve uzaklaşmak zorunda
kalan geleneksel kültürlere de tanıklık
ediliyor.

Vatandaş Mustafa

41', 2007

Yönetmen: Remzi Kazmaz

Yapımcı: Remzi Kazmaz

Görüntü Yönetmeni: Yaşar Bülbül

Senaryo: Remzi Kazmaz

Müzik: Grup Yorum, Stoc

Music&Yaşar Bülbül

Kurgu: Yaşar Bülbül

Doğanın insan yaşamı ve
devamlılığı için ne kadar önemli
olduğu; ne zaman ki Karadeniz'in
en güzel yerlerinden Firtına
Vadis'i'nde bir hidroelektrik santrali
yapılmak istenmesiyle birlikte bir
kez daha ortaya çıkıyordu...

An

7', 2010

Yönetmen: Nazlı Bayram
Yapımcı: Nazlı Bayram
Senaryo: Nazlı Bayram
Müzik: Oktay Köseoğlu
Görüntü Yönetmeni: Orhan Yaşar Terlemez
Kurgu: Mustafa Tunçel

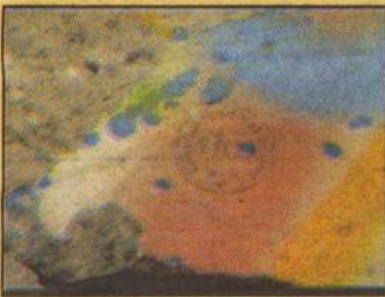
Makineler, insanlar ve modern zamanın yıkıcılığını anlatan An, Klarnet adlı kısa filmin senaryo yazarlığını ve yapımcılığını üstlenen yönetmenin ilk filmi.

Bisqilét / Bisiklet

15', 2010

Yönetmen: İ.Serhat Karaaslan
Senaryo: İ.Serhat Karaaslan
Görüntü Yönetmeni: Serhat Dumlu
Oyuncular: Baran Salman, Mehmet Ünal, Musa Karagöz

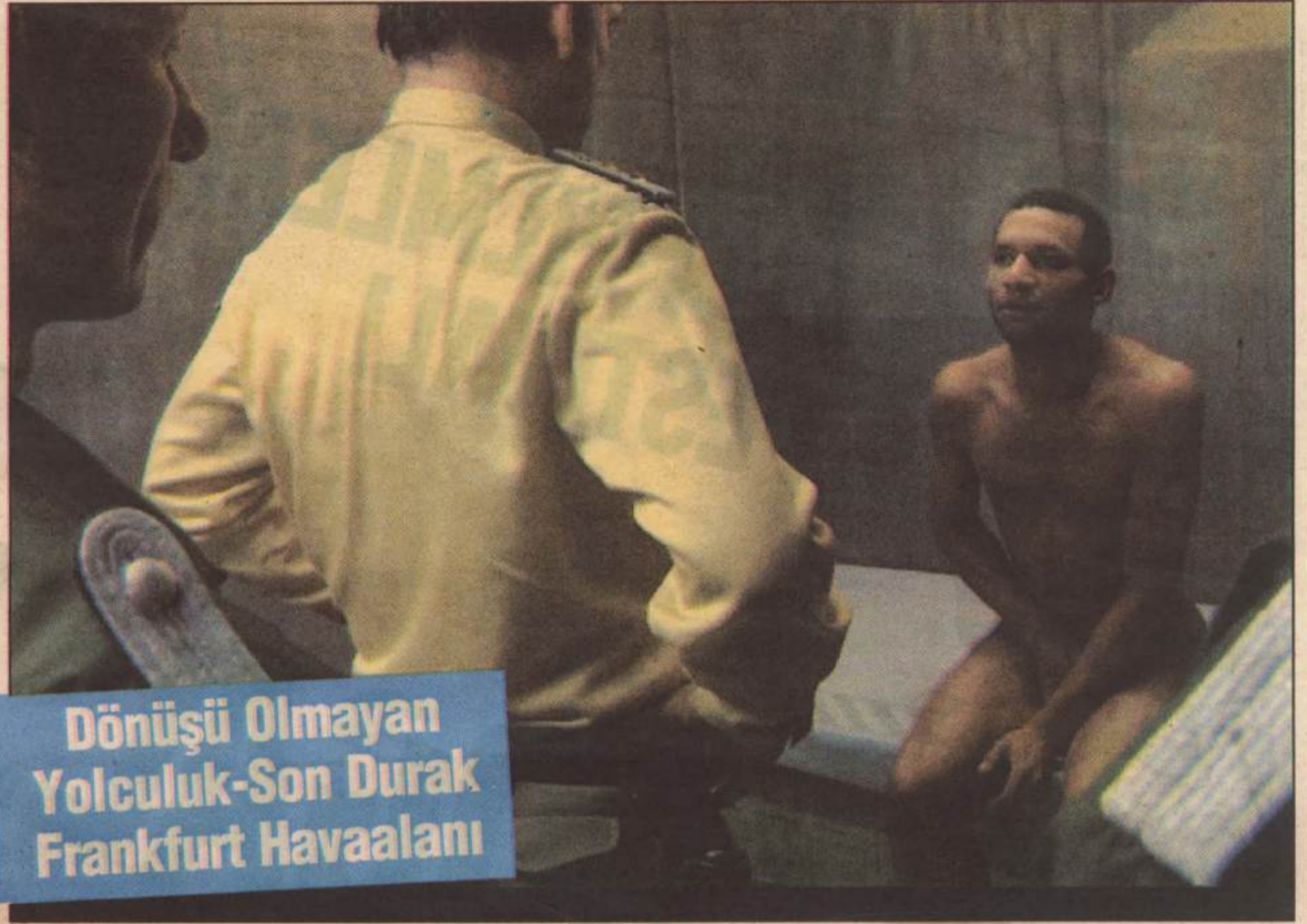
Babasıyla çöp toplayarak yaşayan Fırat'ın en büyük hayali bir bisiklettir. Bir gün çöplükte bir bisiklet bulur, fakat bisikletin bir tekerleği yoktur ama inatla bu tutkusundan vazgeçmeyecektir.

Duvarlar

83', 2008, Türkiye, ABD

Yönetmen: Can Candan
Yapımcı: Can Candan
Görüntü Yönetmeni: Can Candan

Berlin duvarının yıkılması ve iki Almanya'nın birleşmesinden sonra, 1991 yılı Almanya'da yabancılara yöneltilen saldırıların artık gözardı edilemeyecek boyutlara ulaştığı bir yıldır. 1991, aynı zamanda Türkiye'den Almanya'ya işçi göçünün başlamasının 30. yılıdır. Film, birleşik Berlin'in en kalabalık azınlığı olan Türkiyeli göçmenlerin bu dönemini ele alan üç dilli bir belgeseldir.

Dönüşü Olmayan Yolculuk-Son Durak Frankfurt Havaalanı

25', 2010, Almanya

Yönetmen: Güçlü Yaman
Senaryo: Güçlü Yaman
Yapımcı: Güçlü Yaman
Kurgu: Güçlü Yaman
Oyuncular: Aljoscha Zinflou, Christian Wewerka, Ali Bulgan, Jean-Theo Jost, Marcel Miller, Michel

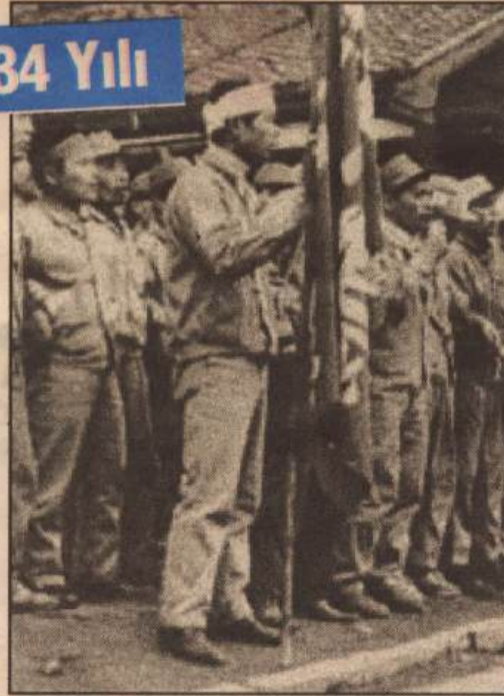
Gerçek olaylara dayanan film Sudan'li göçmen Aamir Ageeb'in hikayesini anlatmaktadır. Aamir ceketinin çalındığını polise bildirmek ister. Ama karakolda işler onun düşündüğünden tamamen farklı gelişir ve illegal olarak damgalanır. Aamir'in yolculuğu artık başlamıştır.

Mücadelenin 34 Yılı

61', 2007, Japonya

Yapımcı: Zenkin Motoyama Union & Video Press

Şirket medyasının bu savaşı sansürlemesine rağmen, Japon emek hareketi köklü bir geleneğe sahiptir. Bu film, Sendai'de Motoyama fabrikasında gerçekleşen Japonya tarihinin en uzun süreli grevi hakkındadır. Valf üreticisi fabrikanın sahipleri en güçlü sendika üyelerini işten atarlar ve işçiler işlerini geri kazanana dek 12000 gün süren bir greve giderler. Bu dünyadaki en uzun süreli emeğin hakkını arama mücadelelerinden birisidir ve zaferle sonuçlanır.

Gençlik Bir Kuşudu, Uçurdum

20', 2009

Yönetmen: Kemal Sevimli
Yapımcı: Kemal Sevimli
Senaryo: Kemal Sevimli
Müzik: Erkan Oğur
Görüntü Yönetmeni: Kemal Arslanoğlu, Fatih Arda Pektaş
Kurgu: Kemal Alptekin

Balık ağı onarıcısı, yaşlı bir Ermeni kadın, eski günlerini, anılarını paylaşıyor. Farklı konulardaki düşüncelerini Kinalı Ada fonunda izleyiciye sunuyor.

İklim Değişimine Dur Demek Zamanı Geldi

21', 2009, ABD

Yapım: Sustain Labor

Bu filmde Uluslararası İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (ITUC) bağlı sendikaların somut deneyimlerini, yaşanan zorlukları, dünyanın en önemli ekolojik sorunlarından iklim değişikliği için verilen taahhütleri ve tüm dünyada 45'den fazla işçi sendikasının bu konulardaki katkılarını sergiliyor. Kolektif bir yapım süreciyle oluşturulan filmde yer verilen sendikaların eylem çağrıları, çevre, istihdam, sosyal adalet ve sürdürülebilir bir ekonomiye adil bir geçişin aynı mücadelenin parçası olduğunu vurguluyor. Ve uluslararası emek hareketi tüm çevresel süreçler içinde gelişiyor.

VI. ULUSLARARASI İŞÇİ FİLMLERİ FESTİVALİ

OLARAK DOĞAL DİRENİŞ

TOPRAGIMIZ
HAVAMIZ
SUYUMUZ İÇİN

DÜZENLEYENLER
DISK / SİNE-SEN | DISK / DEV SAĞLIK-İS | DISK BİRLİK METAL-İS
TURK-İS HAVA-İS | TURK-İS PETROL-İS | TURK-İS TEZ-KOOP-İS
KESK SES | TTB | HALKEVLERİ | SENDİKA.ORG

ERİSİM
www.iff.org.tr
festival@sendika.org

